LAISVĖ
WEEKLY
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
SAVAITINIS
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

NO. 17 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, BALANDŽIO (APRIL) 26, 1974 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 63-IEJI

KRISLAI

GEGUŽINIAI SVEIKINIMAI RUOŠIASI RINKIMAMS JŲ PELNAI IR ALGOS NIXONAS PARYŽIUJE MUMS TAIP SENAI ATRODO

A. BIMBA

Tarptautinės Darbininkų Šventės Gegužės pirmosios proga viso "Laisvės" kolektyvo vardu nuoširdžiausiai sveikinu visus skaitytojus, rėmėjus ir bičiulius. Kaip ir kur tik galima, pridėkime savo balsą prie plačiųjų darbo masių reikalavimo, kad pasaulyje viešpatautų pastovi taika, kad visur taptų nelaužomu įstatymu visų tautų ir kraštų taikus sugyvenimas, bendradarbiavimas ir draugystė.

•

Šiuo laiku visoje Tarybų Sąjungoje energingai ruošiamasi prie rinkimo deputatų į Aukščiausiąją Tarybą. Vilniaus "Tiesoje" paskelbtas rinkiminių komisijų sąrašas. Kiekviena apygarda turi savo komisiją. Kiekviena komisija susideda iš atsakomingiausių žmonių. Tai parodo didelį susidomėjimą rinkimais. Matosi didžiausios pastangos, kad deputatais į visos šalies aukščiausį valdžios organą būtų iš Lietuvos pasiųsti geriausi žmonės.

Rinkimai įvyks birželio 16 dieną.

•

Štai tik vienas kitas pavyzdys, kaip aukštai įvairių korporacijų ir kompanijų pelnai šiemet yra iškilę. Occidental Petroleum Corp. tik per vieną šių metų sausio mėnesį pasidarė gryno pelno $46,900,000. O pernai per tą mėnesį ji tepasidarė $3,400,000.

Texasgulf kompanija per šių metų pirmuosius tris mėnesius pasidarė gryno pelno $25,900,000, arba net 193 procentais daugiau, negu pernai per tą patį laikotarpį.

New York Citicorp. pasidarė gryno pelno per š. m. pirmąjį ketvirtį $73,200,000 arba 26 proc. daugiau negu pernai.

O štai pavyzdys kokias algas prisiplėšia korporacijų viršininkai. Ford Motor Co. pirmininko Henry Ford II metinė alga $865,000. Tokia pat alga kompanijos prezicento Lee A. Iacocca.

Tuo tarpu, net valdžios pripažinimu, milijonai šios šalies žmonių gyvena didžiausiame skurde.

•

Kaip žinia, mūsų prezidentas Nixonas buvo nuvykęs į Paryžių dalyvauti Prancūzijos prezidento Pompidou laidotuvėse. Paryžiaus spaudoje pasipylė didžiausi protestai prieš jo užsilaikymą. Atrodė, kad jis atvyko, ne į laidotuves, bet į vestuves. Nesilaikė jokių tokiais atvejais priimtų taisyklių.

Jis, matyt, manė, kad taip užsilaikydamas save išpopuliarins, bet išėjo kaip tik priešingai.

•

Chicagos kunigų "Draugas" (bal. 17 d.) dejuoja:

"Gerų ir tinkamų vadovų trūkumą šiuo metu jaučia beveik visos mūsų organizacijos ir jų padaliniai. . . Nūdien gerų vadovų neturi ir kai kurios labai svarbios bendruomeninės kultūros institucijos. . ."

Mums, iš šalies stebint klerikalų vadovaujamų organizacijų ir institucijų veiklą, jau labai senai taip atrodo. Argi tinkami, geri, protingi vadovai, pavyzdžiui, taip elgtųsi Lietuvos klausimu, kaip šiandien elgiasi jų vadovai? Jokiu būdu taip nesielgtų. Jokiu būdu jie nebūtų pavertę savo organizacijų ir institucijų lietuvių tautos atplaišų įrankiu.

Gerai, žinoma, kad "Draugo" redaktoriai tokių gerų ir protingų vadovų viešai pasigenda. Be to neužtenka. Jie turėtų taip pat viešai prisipažinti, kad ir jie yra vieni iš tų netinkamų ir negerų vadovų. Juk jų vadovaujamas dienraštis kasdien užpildytas melais ir šmeižtais apie Lietuvą ir jos liaudį.

GEGUŽĖS PIRMOJI - TARPTAUTINĖ DARBININKŲ DIENA

Demonstracija Nixonui impyčinti šeštadienį, bal. 27

Washingtonas. Iš visos plačios šalies į sostinę atvyksta šeštadienį, balandžio 27, kovotojai už Nixono impyčinimą. Tuo tikslu jie sudarys didžiulę demonstraciją su įvairiais liaudies reikalavimais.

Demonstraciją užgyrė naujoji liaudies reikalavimų Koalicija, į kurią įeina apie 100 unijų ir kitų visuomeninių organizacijų, kurios atstovauja milijonus žmonių. Koalicija reikalauja Kongreso neužgirti Nixono administracijos siūlymą skirti Pentagonui 87 bilijonus dolerių. Ji taipgi reikalauja taksų reformos, kad turtingieji nebegalėtų išsisukti nuo taksų mokėjimo ir kad neturtingiesiems būtų palengvinimų.

Šeštadienį iš New Yorko ruošiasi vykti prieš Nixono kovotojų karavanas į Washingtoną. Brooklyne 1,200 dalyvavo masiniame mitinge, kuriame kalbėjo keli kongresmenai, unijų atstovai ir kiti visuomenės veikėjai. Visi pasisakė už Nixono impyčinimą, už reikalą vykti į Washingtoną tuo reikalu.

Dr. William S. Tillett mirė 81 metų amžiaus, pasižymėjęs bakteriologas, medicinos mokyklos profesorius, už naujus suradimus bakteriologijos studijose gavęs premiją.

Nixonui smūgis

Saginaw, Mich. Per ilgus laikus republikonų kontroliuojamame 8 kongresiniame distrikte laimėjo demokratas J. R. Traxler.

Republikonų kandidatui Sparlingui padėti buvo atvykęs prez. Nixonas. Bet jis nieko nepadėjo. Tai dar vienas Nixonui smūgis.

Nixonas apiplėšia neturtinguosius

Washingtonas. Kongreso spykeris Carl Albert kaltina Nixono administraciją už $10 bilijonų paėmimą neturtingųjų ir vidurinės klasės šeimų pajamų ir atidavimą turčiams.

Spaudos konferencijoje Albert pasakė, kad 95 procentai amerikiečių, dirbančių už algas, dabar prie aukštų kainų paneša didelius nuostolius, o turčiai kraunasi didžiulius pelnus. Milijonai darbininkų netenka darbų.

Piketavo pajamų taksų raštines

Washingtonas. Sostinėje ir kai kuriuose kituose miestuose taksų mokėtojai sudarė piketus balandžio 15 d. prie taksų raštinių. Piketuose dalyvavo nemaža unijų pareigūnų.

Jie pareiškė Nixonui užmokėti užvilktus taksus ir pasitraukti iš prezidento vietos. Reikalavo taksų reformų.

Šnipavo 10,000

Washingtonas. Internal Revenue Service komisionierius D. C. Alexander prisipažino, kad nuo 1969 m. per trejetą metų pravedė šnipavimą tarp 10,000 žmonių, vyriausia tarp kairiųjų, darbininkų, liberalų.

Šnipavimo tikslas - demoralizuoti politinę jų veiklą. Tam tikslui buvo sudarytas žvalgybos aparatas - Activist Organizations Committee.

McGovern siūlo taksų reformas

Washingtonas. Buvęs demokratų prezidentinis kandidatas McGovern pateikė Kongresui svarstyti federalinių taksų planą, kuris turčiams uždarytų skyles ir $20 milijonų padidintų federalinį iždą, taipgi neturtingiems suteiktų palengvinimą.

Senatorius Mondale, užgirdamas McGoverno planą, nusiskundžia, kad 1972 metais daugiau kaip 33,000 turčių, turėjusių metinių pajamų po $152,000 ir daugiau, beveik jokių taksų nemokėjo. Taipgi daugelis turtingų korporacijų federalinių taksų nemokėjo arba mokėjo visai mažai.

Gegužės 1 d. panašios demonstracijos, kaip ši Japonijos, kaip ši Japonijos sostinėje, įvyksta daugelyje kapitalistinių šalių.

Ragina ištirti dr. Kingo užmušimą

Birmingham, Ala. Kunigas F. L. Shuttlesworth ragina Watergate skandalo tyrinėtojus ištirti, ar tik dr. Kingo užmušimas 1968 metais neturi ryšio su Watergate skandalu.

FBI direktoriaus Hooverio memorandume atžymėta, kad dr. Kingas tarp juodųjų išsilaisvinimo masių skaitomas vyriausiu vadu, todėl jis turi būt pažabotas. Už poros mėnesių po paskelbimo šio memorandumo dr. Kingas buvo užmuštas.

Anglijos unijos gina Graikijos patriotus

Londonas. Anglijos unijos reikalauja Graikijos valdžios paleisti iš kalėjimų savo šalies patriotus, kurie kovoja už demokratines Liaudies teises.

Patriotų kova tęsiasi nuo 1967 metų, kai Graikijoje buvo įsteigta militarinė diktatūra. Tūkstančiai kovotojų randasi kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose.

•

SEOUL. Pietų Korėjos autoritetai areštavo dar 67 kovotojus už demokratiją.

64 lakūnam gresia mirties bausmė

Santiago. Čilės militarinis teismas ruošiasi teisti 64 lakūnus, kurie gynė liaudies valdžią. Dabar jie randasi fašistiniame kalėjime.

Jie bus pristatyti teismui šio mėnesio pabaigoje. Visa atmosfera paruošta jų nubaudimui mirtimi.

Mrs. Patricia Simon, kurios sūnus užmuštas Vietname, suorganizavo Auksinės Žvaigždės tėvus kovai už karo priešų amnestiją. Auksinės Žvaigždės medaliu apdovanoti tėvai yra taipgi praradę savo sūnus Vietname.

MILWAUKEE Wis. Antifašistų piketas suardė fašistinės nacionalistų socialistų partijos susirinkimą.

•

PITTSBURGH, Pa. Pažangietis kovotojas James Ferlo išrinktas Model Cities komisionieriumi.

•

Peronas uždarė kairiųjų žurnalą

Buenos Aires. Argentinos prezidentas Peronas įsakė uždaryti populiarų savaitinį kairiųjų peronistų žurnalą "El Descamisado", kuris buvo plačiai skaitomas tarp darbininkų jaunimo.

Dešinieji peronistai visokiais būdais varžo kairųjį judėjimą ir jo spaudą. Jiems padeda Perono valdžia.

Ispanų tremtinių suvažiavimas

Meksikos sostinėje įvyko dar vienas eilinis Ispanijos diktatoriaus Franko priešų suvažiavimas. Ispanai tremtiniai pareiškė, kad jie atstovauja respublikos idėjas ir kovoja prieš fašistinę Franko diktatūrą.

Jie tikisi, kad fašizmas bus nugalėtas ir respublika bus atsteigta. Jie palaiko ryšius su patriotais Ispanijoje, kovojančiais prieš fašizmą.

•

BALTIMORE, Md. Airijos imigrantas Henry Hillock, kaltinamas už slaptą ginklų siuntimą į Šiaurės Airiją, paskelbė bado streiką kalėjime, protestuodamas prieš pakėlimą jam kaucijos iki $200,000.

•

TOLEDO, Ohio. 3,760 stiklo pūtėjų sustreikavo. Reikalauja algas pakelti.

Infliacija pakilo per 3 mėn. 14.5%

Washingtonas. Darbo departamentas paskelbė, kad šių metų sausio, vasario ir kovo mėnesiais infliacija pakilo 14.5%. Tai skaitoma nenormaliu pakilimu.

Maisto ir kuro kainos smarkiai pakilo visoje šalyje, bet New Yorko apylinkėje pakilimas per 12 mėnesių siekia 10.5%.

Demonstracijos vyksta visose plataus pasaulio šalyse

Gegužės Pirmoji ruošiama iškilmingai minėti visose pasaulio šalyse. Socialistiniuose kraštuose ji yra darbo žmonių šventė. Didžiausios iškilmės ten įvyksta. Kapitalistiniuose ir pusiau kapitalistiniuose kraštuose visokiais galimais būdais sąmoningi darbininkai mini savo šventę. Milijonai darbininkų dalyvauja demonstracijose, masiniuose susirinkimuose, streikuose, kovodami už savo reikalus.

Besiruošdama Gegužės Pirmosios šventei, Tarybų Sąjungos Komunistų Partija paskelbė 60 šūkių. Ji kviečia viso pasaulio darbo žmones tą dieną pasmarkinti kovą prieš imperialistinius siekius, už taiką, demokratiją ir socialinį programą. Kviečia liaudį kovoti visur už nacionalinę nepriklausomybę, demokratines teises ir socializmą.

Gegužiniai šūkiai baigiasi su: "Tegyvuoja Marksizmas-Leninizmas, visose šalyse darbo žmonių kovos vėliava prieš imperializmą, už socializmo ir komunizmo pergalę".

New Yorke gegužinė demonstracija įvyksta, kaip visada, Union Square.

Kidnapinta Patricia Hearst su šautuvu rankoje dalyvavo San Francisco banko apiplėšime kartu su kitais Symbionese Liberation armijos 8 nariais, FBI skelbia. Jie išsinešė iš banko $10,960. Du pašaliniai žmonės buvo pašauti.

New Yorkas 13 vietoj

Washingtonas. Nors visame pasaulyje New Yorkas pagarsėjęs kaip kriminalistų miestas, bet jis yra tik 13-oje vietoje. Pirmoje vietoje stovi Chicaga, Detroitas, Los Angeles, Philadelphia ir 8 kiti miestai, kuriuose daugiausia kriminalizmo.

Federalinis kriminalizmo tyrinėjimas buvo pravestas daugelyje miestų. Į tyrinėjimą buvo įjungta 24,000 žmonių.

•

LONDONAS. Kinija atsisakė įsileisti Anglijos mainierių delegacijos vadą, mainierių unijos viceprezidentą Michael McGahey, kadangi jis yra komunistas.

TSRS ekonomika

Maskva. Ekonominių statistikų knyga skelbia, kad 1973 metais Tarybų Sąjunga pasiekė aukštą ekonomikoje lygį.

Pasaulyje ji dabar pirmauja geležies, chemikalų trąšų, cemento, traktorių, dizelinių inžinų, anglies, medžio ir namų statybos reikmenų gamyboje. TSRS yra antroje vietoje pasaulyje aliejaus, naturalinio gazo, chemikalų ir mašinerijos gamyboje.

•

NEW DELHIS, Indija. Fašistų nužudyto Čilės prezidento Allendės našlė čia pareiškė, kad Kinijos Mao vadovybė žymiai padeda su parama Čilės fašistų valdžiai.

TSRS prekyba 1973 metais pakilo 40 %

Maskva. Tarybų Sąjungos prekyba su kapitalistiniais kraštais 1973 metais pakilo 40%. Su visomis šalimis, bendrai imant, pakilo 25%.

Su Jungtinėmis Valstijomis prekyba padvigubėjo. Ji apima daugiau kaip pusantro bilijono dolerių. Antroje vietoje stovi Vakarų Vokietija.

•

MASKVA. Bangladešo premjeras Rahman turėjo pasitarimą su Brežnevu dėl abiejų šalių kooperacijos kovai prieš imperializmą, karą, už socialinį progresą.

•

MASKVA. Čia turėjo mašinerijos ir įvairių įrankių parodą 72 Jungtinių Valstijų kompanijos, kurios prekiauja su Tarybų Sąjunga.

Badas ir perversmas Niger respublikoj

Niamey. Niger respublikos armija nuvertė prezidento Diorio valdžią. Dioris buvo pirmas prezidentas nuo nepriklausomybės iškovojimo 1960 m. iš Prancūzijos.

Sukilėliai sako, kad šalyje badas vėl sausros siautėja, o valdžia neteikė reikalingos pagalbos badaujantiems žmonėms, todėl ji buvo nuversta.

•

RIO DE JANEIRO, Brazilija. 40 ginkluotų kalinių prasiveržė iš kalėjimo. Apsišaudyme 5 kaliniai ir 3 kiti žmonės sužeisti. Policija jau sugavo 19 kalinių.

Meany ragina palaikyt boikotą

Washingtonas. AFL-CIO prezidentas Meany kviečia unijas paremti Jungtinės Farmų Darbininkų unijos tęsiamą užstreikuotų salotų ir vynuogių boikotą.

Boikotas bus baigtas tada, kai farmų savininkai pripažins Jungtinę Farmų Darbininkų uniją, pareiškė Geo. Meany.

LAISVĖ

LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published weekly (Fridays)
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N.Y.
Established April 5, 1911 —— ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Gegužės pirmosios šūkiai šiemet

Prieš visus darbo žmones visame pasaulyje stovi didelės, svarbios problemos. Prieš kapitalistinio pasaulio dirbančiuosius naminės problemos, žinoma, griežtai skiriasi nuo naminių socialistinio pasaulio dirbančiųjų problemų. Todėl ir Gegužės Pirmosios, tarptautinės darbininkų šventės, šukiai yra skirtingi.

Tradicinės Gegužės Pirmosios išvakarėse Amerikos Komunistų Partija šaukia visus dirbančiuosius suvienytomis gretomis kovoti prieš infliaciją, nesvietišką kainų iškilimą, prieš korupciją valdžioje, prieš rasinę diskriminaciją, prieš nedarbą, prieš skurdą, prieš kriminalizmą ir t. t. Beveik tokiais pat šūkiais darbo žmonės švęs Gegužės Pirmąją visame kapitalistiniame pasaulyje.

Tuo tarpu socialistinio pasaulio darbo liaudies Gegužės Pirmosios šūkiai siejasi su konsolidavimu pasiektų laimėjimų, su kova už tolimesnį progresą visose gyvenimo srityse, už tvirtinimą socialistinės santvarkos, už siekimą naujų laimėjimų pakėlimui gerovės ir t. t. Antai, Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos Gegužės Pirmosios proga iškeltuose šūkiuose liaudis raginama kovoti už tolesnį socialistinės ekonomikos stiprinimą, už darbo našumo ir gamybos efektyvumo pakėlimą, už šalies industrinės galios vystymą ir stiprinimą, už nuolatinį liaudies gerovės kėlimą ir t. t. Kolūkiečiai raginami ūkiškai naudoti žemę, techniką, darbo ir materialinius išteklus, už didinimą žemės ūkio kultūrų derlingumo ir gyvulininkystės produktyvumo ir t. t.

Betgi yra ir bendrų viso pasaulio darbo liaudies problemų, kurioms yra ir bendri šūkiai. Tiek Amerikos Komunistų Partija, tiek Tarybų Sąjungos Komunistų Partija, tiek visų socialistinių šalių komunistai šaukia dirbančiuosius energingiausiai kovoti už pasaulinės taikos išlaikymą, prieš branduolinio karo grėsmę, už tarptautinio įtempimo mažinimą, prieš imperializmą, už visų tautų taikų sugyvenimą ir bendradarbiavimą.

Gegužės Pirmoji visame socialistiniame pasaulyje yra oficiali šventė. Gaila, kad kapitalistiniame pasaulyje, net čia Jungtinėse Valstijose, kur ši tarptautinė šventė gimė, Gegužės Pirmoji nėra pripažinta oficiale švente. Bet ir čia ir kitose kapitalistinėse šalyse pažangioji darbininkija švęs ją susirinkimais bei demonstracijomis.

Darbo unijų bendras frontas

Pagaliau Amerikos Darbo Federacijos-Industrinių Organizacijų Kongreso (AFL-CIO) vadovybė susiprato ateiti pagalbon vakarinių valstijų kovojantiems žemės ukio darbininkams. Reikia pasveikinti jos išsiuntinėta paraginimą 900 lokalų bei miestų ir valstijų organizacijų, kad jos visur paremtų Jungtinės Farmų Darbininkų Unijos vedamą boikotą prieš vynuogių ir letusių augintojus.

Toks organizuotų darbininkų bendras frontas retas šioje šalyje atsitikimas. Gaila, kad didžioji Sunkvežimių Vairuotųjų Brolija (International Brotherhood of Teamsters) su pora milijonų savo narių prie šių bendrų pastangų neprisideda. Kaip tiktai priešingai: ši organizacija ranka rankon eina su samdytojais prieš darbininkus ir jų uniją.

Jungtinės Farmų Darbininkų Unijos nariai laimingi, kad jie turi gerą vadovybę su Cesar Chavez priešakyje. Jiems lemta šią kovą laimėti.

Nėra jokia paslaptis, kad vakarinių valstijų farmų darbininkai yra žemiausiai apmokami šios šalies darbininkai ir priversti gyventi ir dirbti nepakenčiamose sąlygose.

Kodėl Jungtinės Tautos toleruoja?

Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos nutarimu ir komanda yra pasiųsta į Vidurio Rytus septynių tūkstančių armija palaikyti taiką tarp Egipto ir Izraelio. Ją sudaro net kelių šalių ginkluoti vyrai. Jų tarpe yra ir socialistinės Lenkijos divizijų.

Dabar paaiški, kad Izraelis į savo valdomą teritoriją įsileidžia visų kitų šalių divizijas, bet neįsileidžia Lenkijos divizijos. Mat, Lenkija nepritaria Izraelio agresyvei politikai prieš arabų kraštus.

Tai labai keistas, tiesiog nesuprantamas dalykas, kodėl Jungtinės Tautos toleruoja tokį netoleruojamą Izraelio nusistatymą. Lenkijos protestai prieš tokią diskriminaciją kol kas nesusilaukė griežto Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos protesto prieš Izraelį.

BORISAS PUZINAS

●

Šaly, kur švilpia, siaučia žalias vėjas,
Poetų, puodžių, žemdirbių šaly,
Kur aš skambių akimirkų ilgėjaus,
Prisimena mane miškai žili.

Jie ošia, oš, ir begalybę baugią
Ramiai stebės jie žvilgsniais tvenkinių,
Sulaukę tų, kurių nuo amžių laukia —
Naujų poetų, puodžių ir žynių.

Patrankos, piūklai, kirviai surūdija,
Ir bombų pėdos dingsta amžinai.
Akim žiedų paparčių ir lelijų
Į sielą žvelgia šviesūs milžinai.

Šiauliai

Kas ką rašo ir sako

KODĖL PAMIRŠTAS ŠVIETIMO TURINYS?

"The N. Y. Times" Redakcijos narys Fred M. Hechinger tame laikraštyje (bal. 16 d.) savo straipsnyje "Danger to Education" iškėlė labai įdomų ir svarbų klausimą mūsų Amerikos liaudies švietimo reikalais. Jis nurodo, kad šiais laikais visų visas dėmesys yra sukoncentruotas į švietimo sistemos ekonomines problemas. Visi susirūpinę mokyklų ir mokslo įstaigų finansavimu. Visur trūksta dolerių. Į padanges iškilusios kainos ir infliacija verčia įstaigas kelti kainą ir už mokslą. Ką jau bekalbėti apie darbininkus, sako Mr. Hechinger, jau net ir viduriniės klasės tėvai nebepajėgia savo vaikus siųsti į aukštąsios mokslo įstaigas. Jau ir jiems užsidaro kolegijų, universitetų, akademijų durys. Todėl aišku, jis sako, kodėl visi mes ir tegalvojame apie ekonomines bėdas.

Betgi jis teisingai pabrėžia, kad švietimas turi ir kitą problemą, kuri, jo supratimu, beveik visiškai tapo visų pamiršta. Kaip su švietimo turiniu? Apie tai, kas dedasi klasėse, ko mūsų vaikai yra mokomi, kaip mūsų vaikai yra mokyklose ne tik šviečiami, bet ir auklėjami, mažai kas besirūpina.

Štai kur, Mr. Hechingerio supratimu, glūdi mūsų švietimo sistemai didžiausias pavojus.

PAS CHICAGOS VADUOTUS TIKRAS KARAS

Chicagos menševikų "Naujienos" (bal. 12 d.) iš visų jėgų pliekia kailį savo bičiuliams "frontininkams" ir "akiratininkams". Jie "Lietuvių Bendruomenėje" Marquette parke įvykdę "rezoliuciją" - paskelbę seną valdybą nuversta ir išsirinkę naują vien tik iš savo pasekėjų. "Ir taip", girdi, "Marquette Parke LB jau suskilo".

Nors aiškiai nepasakoma, bet, matyt, nuverstoji valdyba buvo naujieniečių įtakoje, todėl jų laikraštis šitaip pasmerkia sukilėlius - "frontininkus" ir "akiratininkus".

Taipgi nepasakoma, už ką ten tas "karas" vedamas, bet nesunku atspėti, kad jo pagrinde yra nepasidalijimas doleriais.

IR JIE BIJO LIAUDIES LAIMĖJIMO

Chicagos menševikų laikraštis (bal. 10 d.) labai susirūpinęs, kad Prancūzijos prezidentiniuose rinkimuose laimėti gali Francois Mitterrand, socialistų ir komunistų kandidatas. Tiesiog šaukia: "Taip atsirastų naujas 'liaudies frontas', kuris nežinia kur nuvestų ne tik Prancūziją, bet ir visą Europą".

Tai tau! O juk ponas Gudelis savo laikraštį vadina socialdemokratišku, darbo liaudies reikalų užtarytoju ir gynėju.

PONIOS EMILIJOS LIŪDNI APDŪMOJIMAI

Smetonininkų žvaigždė ponia Emilija Čekienė Clevelando "Dirvoje" (bal. 12 d.) savo straipsnyje "Silpnieji ir stiprieji veikėjai" ašaroja:

"Kai kurie veikėjai, prisiklausę tokių iškalbingų savo asmeninės nuomonės gynimų, numoja ranka ir išnyksta iš visuomeninės veiklos. Tuo tarpu savo neklaidingumu įtikėjusieji asmenys anuos ima vadinti silpnais veikėjais arba tiesiog neišmanėliais. Gal jie turi tam pagrindo.

Būna ir taip, kad jei ne savo asmens ambicija statoma aukščiau visiems bendrojo siekimo, tai savos grupės.

Tačiau, gal pati blogiausia mūsų veikėjų negerovė pasireiškia, kada ir savo organizacijos nariai pradeda niekinti ar net griauti viens kito atliekamus naudingus Lietuvai darbus, o pavyzdžiai rodo, jog to neišvengia nei viena šių dienų mūsų organizacija bei ideologinė grupė".

BET NEMATO, KAS DEDASI ČIA PANOSĖJE

Chicagos kunigų laikraščio redaktoriai, paskaitę Vilniaus "Tiesoje" nusiskundimą, kad Druskininkų apylinkėse keliai duobėti, netaisomi, šaukia, ot "kaip Lietuvos okupantas rūpinasi Lietuvos keliais" ("Draugas", bal. 11 d.).

Žinoma, gerai, kad Chicagos kunigams parūpo Lietuvos keliai. Bet kaip su kaikuriais keliais čia Amerikoje, ypač didmiesčiuose? Štai pas mus New Yorko mieste tiek duobių gatvėse, kad jomis net pavojinga automašinomis važinėti.

Arba, štai, šių žodžių rašytojo gydytojo žmonelė, prieš apie metus laiko buvusi tiesi, graži, kaip lietuviška nendrė, žiūriu, taip susirietus, kad eidama rankomis beveik žemę siekia. Net baisu žiūrėti. "Kas atsitiko?", klausiu gydytojo.

Gydytojas paaiškina. Prieš keletą mėnesių abudu buvę išvažiavę pasivažinėti. Didžiuoju vieškeliu mašinai smarkiai lekiant, ratai pataikę į gilią duobę tiesiog viduryje kelio, ir taip taip trenkę, kad jo žmonai nugarkaulis nulūžo. Rezultatas: nelaimingoji tapo amžina invalide!

Kokį "okupantą" čia užtai reikėtų kaltinti?

Su tais keliais bėdos visur esama. Gaila, kad Lietuva nėra išimtis. Džiugu būtų, kad ji būtų išimtis.

GERAS ŽODIS GYDO, BET BLOGAS ŽEIDŽIA

Lietuvos žurnale "Komunistas" gydytojas V. Žygelis kreipiasi į visus dirbančiuosius su labai išmintingu patarimu kaip užsilaikyti susirinkimuose ir pasitarimuose. Nereikia karščiuotis, nereikia švaistytis aštriais žodžiais, nes tas gadina nervus ir blogai atsiliepia į sveikatą. Jį, kaip gydytoją, labai "jaudina tai, kad kartais pasitarimų metu pareiškia ir perdėtas irzlumas". Jis klausia: "Argi būtina rėkauti, grasinti vienas kitam?"

Jis sako:

"Rašau apie tai, nes pastaruoju metu ūkinių darbuotojų tarpe padažnėjo susirgimų stenokardija atvejų. Padidėjęs emocinis krūvis ir paspartėjęs gyvenimo tempas, dirglus, nejautrus žodis kartais padidina jaunų žmonių nervinę įtampą iki neleistinų ribų. Žodis gali gydyti, žodis gali ir sužeisti. Užuot daužę kumščiu į stalą, įžeidinėję vienas kitą, reikliai, bet taktiškai ir ramiai išanalizuokime padėtį, protingai ir konkrečiai pasitarkime. Negrasindami ir negąsdindami, pasieksime, esu tikras, geresnių rezultatų. Darbas labai priklauso nuo žmogaus nuotaikos, nuoširdžių santykių ir sveikos atmosferos kolektyve.

Ypač apdairiai turi elgtis spaudos darbuotojai. Neobjektyvus, nepagrįstas kaltinimas spaudoje gali padaryti žmogui nepataisomą skriaudą. Todėl žurnalistas turi būti gerai informuotas, kitaip tariant, tiksliai suvokti reiškinio esmę. Deja, pasitaiko dar ir spaudoje paviršutiniškų, kruopščiai nepatikrintų informacijų". ("K.", 1974, Nr. 1).

Mūsų viceprezidento dilema

Dar taip neseniai, kai mičiganietis Herald Ford buvo prezidento Nixono pakeltas iš republikonų frakcijos Kongreso Atstovų Bute pirmininko vietos į visos šalies viceprezidento sostą, jis jautėsi laimingiausiu žmogumi visoje Amerikoje. Juk jeigu Nixonas numirtų arba rezignuotų, jis automatiškai taptų prezidentu! Arba, kai 1976 metais bus nauji rinkimai, jis garantuotai taps Republikonų partijos kandidatų į prezidentus. Apie kitą kandidatą jie nė pagalvoti negalės.

Tačiau neatrodo, kad Nixonas rezignuotų. Fordui automatiškai tapti prezidentu kasdien vilties vis mažiau lieka.

Tenka laukti 1976 metų rinkimų. Tiesa, atrodo, kad yra gražaus laiko jiems pasiruošti, bet laikas labai greitai bėga. Kiekviena valanda brangi norinčiam būti kandidatu savo vardą iškelti, išpopuliarinti plačiosiose gyventojų masėse.

Ot čia prieš Gerald Fordą ir atsistojo sunki dilema: kaip tą padaryti? Jis laisvu rankų neturi. Jis yra Nixono draugas. Nixono dėka jis iškilo į viceprezidento vietą. Jis turi ginti ir teisinti Nixoną ir jo politiką. Prezidentas jį siuntinėja sakyti kalbas ir tą politiką girti.

Bet kaip su ta politika?

Su užsienine dar galima verstis. Bet su namine politika didžiausia pražūtis. Ji didžiausia nelaimė. Kas tik su ja susitepa rankas, tas pralaimi. Tai parodo kad ir dar vieni šiomis dienomis toje pačioje Michicano valstijoje įvykę rinkimai į Kongresą. Republikonų kandidatas, už kurį net pats prezidentas asmeniškai susišilęs agitavo, rinkimus pralošo. Išrinktas demokratų kandidatas.

Tai kas dabar lieka "vargšui" Fordui daryti? Viešai išstoti prieš Nixoną ir jo politiką? Būtų nežmoniška sukilti prieš draugą ir globėją, kai jis iš "visų" pusių puolamas, kai jis paslikas, kai Kongresas ruošiasi jį apkaltinti ir gal net išmesti iš prezidento vietos! Betgi toliau jį ir jo politiką ginti, neatsipalaidoti nuo Watergate skandalo, nepasmerkti valdžioje korupcijos, reiškia amžiną sužlugdymą vilties ne tik 1976 metais nebūti išrinktu prezidentu, bet netgi tapti republikonų kandidatu!

Be to, sakoma, Mr. Fordas galvoja ne tik apie aukštą vietą valdžioje po 1976 metų rinkimų, bet ir istorijoje. Jis labai nenoris įeiti istorijon greta Spiro Agnew, kurio vietą jis užėmė. O jeigu jis pasiliks ištikimu Nixonui, jo vieta istorijoje niekuo nesiskirs nuo Agnew.

SALIETIS

●

WASHINGTONAS. Indėnų Sveikatos Tarnyba raportuoja, kad indėnų sveikatos lygis yra labai žemas ir nuolat jis blogėja. Ekonominis gyvenimas labai sunkus.

"You're fired!"

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

Liaudies Lenkija ruošiasi gražiai sukakčiai

Šių metų liepos 22 dieną Lenkijos Liaudies Respublikos darbo žmonės pažymės savo socialistinės tėvynės trisdešimtmetį.

Per šį istoriškai trumpą laikotarpį lenkams teko ne tik užgydyti be galo sunkias antrojo pasaulinio karo žaizdas, bet ir atlikti revoliucinius pertvarkymus, kurie atveria puikias perspektyvas ateičiai, suteikia galimybę sėkmingai kurti išsivysčiusią socialistinę visuomenę.

Priminsime, kad pradėti kurti socializmą lenkų tautai teko karo ir hitlerinės okupacijos nuniokotame krašte. Tragiškiausias buvo žmonių netekimas. Hitlerininkų koncentracijos ir belaisvių stovyklose, kalėjimuose buvo fiziškai sunaikinta arba žuvo mūšiuose prieš okupantus daugiau kaip 6 milijonai lenkų, Karas paliko šimtus tūkstančių našlių, apie milijoną našlaičių, daugybę ligonių ir invalidų.

Okupantai sugriovė arba apiplėšė 70 procentų pramonės įmonių, nusiaubė žemės ūkį, sunaikino transportą ir ryšius, išgrobstė kultūros vertybes. Vietoje Varšuvos ir daugelio kitų miestų stūksojo tik griuvėsiai.

KAS PASIEKTA

Nuo 1950 metų, kai Lenkijoje prasidėjo liaudies ūkio atstatymo darbai, užimtumas visuomeninėje gamyboje padidėjo pustrečio karto. Nacionalinės pajamos išaugo penkeriopai, pramonės produkcijos gamyba 10 kartų ir žemės ūkio - dvigubai.

Per šį laiką pastatyta ir modernizuota daug įmonių, sukurtos naujos pramonės šakos. Paminėtina šiuolaikinė laivų statyba, kurioje dirba kas trečias Lenkijos pramonės darbuotojas.

Pokario metais Lenkijos gyventojų skaičius padaugėjo 10 milijonų žmonių. Apie tris penktadalius LLR piliečių gyvena miestuose, kur jiems pastatyta 2,500,000 naujų butų. Beveik 8 milijonai žmonių - vienas ketvirtadalis Lenkijos gyventojų - mokosi įvairiose mokyklose.

Lenkų tauta teisėtai didžiuojasi atstatyta savo sostine Varšuva, industriniu centru Naująja Huta ir daugeliu kitų naujų ar atstatytų miestų ir kaimų.

Reikšmingi Liaudies Lenkijos laimėjimai per praėjusį trisdešimtmetį buvo galimi, tik glaudžiai bendradarbiaujant su Tarybų Sąjunga, su kitomis socialistinėmis šalimis.

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Pasiektų laimėjimų pagrindu Liaudies Lenkija paruošė gražius planus ateičiai. Toliau bus vystoma pramonė, visokeriopai stiprinama šalies ekonominė galia. Numatoma, kad 1990 metais Liaudies Lenkijos nacionalinės pajamos viršys dabartines mažiausia keturis kartus. Per ateinantį dvidešimtmetį į liaudies ūkį bus investuota penkis kartus daugiau lėšų, negu per praėjusius 20 metų. Pirmiausia numatoma ugdyti tas pramonės šakas, kurios remiasi šalies žaliavų baze. Tai - laivų ir prekinių vagonų statyba, cemento, metalo apdirbimo staklių, popieriaus, tekstilės ir kitų pramonės dirbinių gamyba, elektros energijos gavyba. Pramonė bus ugdoma, ją specializuojant, glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis Ekonominės savitarpio pagalbos tarybos šalimis.

Neseniai pasirašytas TSRS-LLR susitarimas dėl atominės elektrinės statybos Lenkijoje. Nors Liaudies Lenkija turi daug akmens anglių, tik stojus rikiuotėn atominėms elektrinėms, kurių galingumas 1990 metais sieks 8,500,000 kilovatų, galės būti patenkintas elektros pareikalavimas.

Lenkijos Jungtinė Darbininkų partija numato taip pat daug reikšmingų priemonių žemės ūkiui toliau kelti, kaimo ir miesto žmonių darbo ir buities sąlygoms gerinti.

Jubiliejiniais metais Liaudies Lenkijoje įvyks daug turiningų renginių. Reikšminga broliškos respublikos sukaktis iškilmingai pažymima ir Tarybų šalyje.

V. PETKEVIČIENĖ

Laiškai

Mielas Redaktoriau!

Tikrai skaudu, kad pažangiečių gretas taip netikėtai apleido M. Cowl-Kavaliauskaitė. Deja, mirtis to neklausia, jai visi lygūs. Noriu pareikšti "Laisvės" kolektyvui ir velionės artimiausiems nuoširdžią užuojautą.

V. GULMANAS

Kapsukas

●

KAIRAS, Egiptas. 11 žmonių užmušta ir 27 sužeisti, kai policija apšaudė studentus, demonstruojančius prie militarinės kolegijos.

MŪSŲ SVEIKATOS REIKALAIS

Reikalinga sveikatos priežiūra

Sveikatos priežiūra mūsų šalyje neapsakomai apleista. Didelis trūkumas gydytojų, prie kurių būtų galima bile kada kreiptis, o jau į namus prisišaukti veik visai negalima. Pridygo daugiau nei reikalinga visokių specialistų, prie kurių prieiti biednam neįmanoma. Nebūtų taip jau bloga daugybė įvairių specialistų, jeigu tuo pačiu sykiu augtų ir generalinės praktikos gydytojų gretos. Bet prie mūsų tvarkos specialybė daug pelningesnis užsiėmimas, tai į ją dauguma gydytojų ir veržiasi.

Prieš dvidešimt penkerius metus taip vadinamų generalinių gydytojų buvo 64 procentai, o dabar jų yra tiktai 18 proc., kuomet gydytojų skaičius paliko toks pat. Trūkumas gydytojų ypatingai skaudžiai paliečia ghetų ir kaimų gyventojus. Šitokiam trūkumui pašalinti tuojau būtu galima padėti, naudojant medicinos seseles ir kitus technikiniai pralavintus pagalbininkus, kurie atliktų kaikurias sveikatos patikrinimo pareigas. Tačiau iki šiol mūsų medikų profesija, jei ne visai priešinga, tai delsia su jų naudojimų ir lavinimu.

Visa mūsų sveikatos sistema paremta gydymu susirgusio; visai nesirūpinama duoti patarimus, kaip užsilaikyti, kad išsaugojus sveikatą. Regis, tik viena įstaiga Kalifornijoje imasi profilaktikinių žygių. Tai Kaiser-Permanente planas, kuris deda pastangas palaikyti sveikatą. Sakoma, kad tasai planas yra ekonomiškas, nes mažiau kainuoja profilaktika, negu susirgusio gydymas.

Kaip jau žinome, J. V. gydytojai turi savo organizaciją "American Medical Association", kuri nusistačius prieš bile kokį planą, kuris duotų gyventojams finansinę paramą iš valdžios iždo. Ši jų asosiacija sykiu su apdraudos (insurance) kompanijomis sudaro bendrą frontą ir Washingtone palaiko stiprią "lobby" prieš kiekvieną sumanymą įvesti bent kokį finansinį palengvinimą gyventojams. O tai didžiausia skriauda biedniems, kurie neturi ištekliaus panešti astronomiškai kylančių kainų.

Kadangi beveik neįmanoma darbininkui išmokslinti vaiką į medicinos gydytoją dėlei moksio brangumo, todėl didžiuma medicinos studentų ateina iš pasiturinčių tėvų. Apskaičiuojama, kad 41 proc. medicinos studentų yra iš šeimų, turinčių virš $15,000 metinių įplaukų. Šeimos su tokiu uždarbiu sudaro tiktai 10 proc. visų J. V. gyventojų. Iš visų gydytojų tik 3 proc. yra juodosios rasės ir mažiau kaip 10 proc. moterys. Kol kas beveik nekalbama apie pilnas stipendijas norintiems siektis medicinos mokslo ir negalintiems panešti reikiamų išlaidų.

Medicinos mokslas turėtų būti prieinamas visiems, norintiems jo siekti, nežiūrint spalvos ar lyties.

BILIAI WASHINGTONE

Kongrese yra biliai reikale Nacionalės Sveikatos Apdraudos. Prez. Niksonas proponuoja, kad ši apdrauda būtų finansuojama darbdavių ir valdžios. Darbdaviai sumokėtų iki 65 ar 75 procentų, o valdžia pridėtų likusią dalį. Įvedimas tokios sistemos tik praturtintų įvairias apdraudos korporacijas. Tebesitęstų dabartinė katastrofiška padėtis susirgusiam biednuoliui.

Kitas bilius įneštas senatorių Edward M. Kennedy ir Marth Griffiths, sulyg kuriuo būtų įvesta apdrauda, pilnai apmokama iš valdžios iždo ir apdraustų visus be išimties J. V. gyventojus. Tada valdžia kontroliuotų įvairių apdraudos korporacijų išmokėjimo sistemas. Tuomi pamatiniai pasikeistų dabartinė sistema, kurioj ligonis pats turi mokėti gydytojui už vizitą. Gydytojai būtų apmokami iš valdžios fondo. Tai būtų žingsnis pirmyn prie pilnos apdraudos. . .

Abejojama, kad Kennedy-Griffiths sumanymas praeitų. Tikimasi, kad Niksono planas bus priimtas kokiais nors kompromisais. Iš to mažai bus naudos biedniesiems gyventojams.

E. N. JES-TĖ

PAULIUS DREVINIS

Ant žvaginių piliakalnio

Medinių figūrų
Sustingus kančia
Į tolumas žiūri.
Sustokime čia.

Ne saulėj gėrėtis
Šviesiu peizažu
(Po kojomis rėtis,
Laukų ir daržų:

Gyvenvietės naujos
Būriuojas pulkais)!
Čia liejosi kraujas,
Čia verkė vaikai.

Čia moterys kėlė
Į dangų rankas. . .
Mažos plaštakėlės
Šešėlis slenkąs

Išnyko. Tik liko
Paminklai aplink.
Jiems rūtų vainiką
Su pagarba pink.

Dreverna

Marios stiklinės.
Tinklas nupintas.
Jau pirmutinės
Krosnyse stintos.

Dreverna trykšta.
Dreverna šaukia.
Žolės pernykštės,
Grįžtančios paukštės

Degintis gundo,
Gundo pakilti.
Baigės lijundros
Imame šilti.

Degančio laužo
Rūkstantys dūmai
Pažemiu šliaužia.
Geras kartumas.

Noriu įkvėpti
Vėją karštoką,
Bėgti ir rėkti:
"Plaukti aš moku!"

Tolsiu nuo kranto
Rytą ankstyvą. . .
Dreverna man tu -
Naujas motyvas!

NAFTA IR LEDAS

Hilbertas Bišopas iš Kalifornijos gavo patentą už pasiūlymą nesudėtingu būdu suformuoti dirbtinio ledo salas ir panaudoti jas kaip platformą naftos gręžiniams Arktikoje ir Antarktikoje. Iki šiol tradicinį gręžimo bokštą žiemą nugriaudavo dreifuojančios ledo lytys. Pagal naująjį metodą barža naftos gręžimui atvežama vasaros navigacijos metu. Žiemą, kai baržą sukausto ledai, gręžinio bokštas apjuosiamas dviguba siena, tarp kurios pripilama vandens. Vanduo greitai užšąla. Dirbtinio ledo svoris panardina šį įrenginį, ir bokštas lieka stovėti dirbtinio ledo masyvo viduryje. Tas jį saugo nuo judančių lyčių.

THE COLD-WARRIOR

"ERGA" GIMĖ VILNIUJE

Didžiulis laimėjimas kovoje už žmogaus sveikatą

Ne taip seniai į vieną Lietuvos ligoninę pateko maža mergaitė. Stiklo šukėmis ji susižeidė koją. Reikėjo kuo skubiausiai pašalinti, nes smulkiausios tų šukių dalys galėjo pakliūti net į kraujagysles. Tada - nelaimė neišvengiama. Chirurgas buvo čia pat. Tačiau kur tų šukių ieškoti? Atsakymą į tai galėjo duoti tik skubi rentgeno nuotrauka. Bet tokios nuotraukos paprastai padaromos tik per pusvalandį. Toks laikas - per ilgas.

Tada medikai pasitelkė pagalbon ERGĄ - elektrorentgenografinį aparatą. ERGA per tris minutes ant paprasto popieriaus lapo atspaudė rentgeno nuotraukas, kuriose labai ryškiai matėsi svetimkūniai. Chirurgas padarė operaciją, mergaitė išsirašė iš ligoninės, net ir nežinodama, kam turi būti labiausiai už savo sveikatą dėkinga.

ERGA. Lietuvių kalboje tokio žodžio nėra. Tačiau jei paklaustumėte dabar mūsų medikų ar inžinierių, jie žinotų, ką tai reiškia. Šiomis keturiomis skambiomis raidėmis pavadintas nedidelis, nei išvaizda, nei svoriu neįspūdingas aparatas. Šiemet jis plačiai išgarsino Lietuvos Elektrografijos institutą, nes žmonės, kurie jį kūrė ir diegė praktikon, pažymėti garbingu apdovanojimu - Tarybų Sąjungos valstybine premija.

Elektrografija - jauna mokslo šaka ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Ji gimė prieš 34 metus Jungtinėse Amerikos Valstijose, bet, kaip dažnai būna, kuriam laikui po to buvo užmiršta. Ir štai pastaruoju metu amerikiečiai, japonai, anglai vis labiau ima ją tyrinėti. Tarp žymiausių elektrografijos tyrimo centrų pirmo ryškumo žvaigždė šviečia ir Vilnius, rengiantis tarptautines specialistų konferencijas, savo darbais daugelyje sričių pralenkęs užsienio kolegas.

Viena tų sričių yra rentgenografija, apie kurios praktinę reikšmę jau minėjome. O ja pirmas susidomėjo ir kitus paskatino Jonas Žilevičius, dabar jau gerokai žilstelėjęs, vidutinio amžiaus žmogus. Jis - fizikas, dėsteęs tą mokslą Vilniaus Valstybiniame pedagoginiame institute. Anais metais tai buvo žmogus, kurio galva, kaip sakoma, buvo pramušta visokiems išradimams ir idėjoms. Pradėjęs domėtis elektrografija, jis pasiekė, kad Vilniuje būtų įkurtas šios naujos mokslo šakos institutas, ir ėmėsi jam vadovauti.

Beje, kas gi ta elektrografija? Išvertus tai būtų - užrašymas elektros pagalba. Ten, kur reikia skubiai dauginti brėžinius, spausdintą tekstą - dabar jau be elektrografijos neišsiversime. O Jonas Žilevičius pasiūlė: ar negalėtume elektrografiją pritaikyti medicinoje: jos pagalba galima būtų ypač skubiai gauti rentgeno nuotrauką - ir ne ant brangiai kainuojančios filmo juostos, o ant paprasto popieriaus. Pasakyta - padaryta. Institute jau 1958 metais pradėta spręsti šią problemą.

Vienas pirmųjų, kurie jos ėmėsi, buvo Albinas Kaminskas - taip pat fizikas, baigęs Vilniaus universitetą. Jis ėmėsi vieno sunkiausių barų - tirti seleno plokštelės, ant kurių elektros krūvių pagalba užfiksuotas vaizdas.

Šiuo metu Albinas Kaminskas - jau patyręs elektrografijos vilkas. Tačiau ir iki šiol jo rašomojo stalo stalčiuje tebeguli paprastas elektros jungiklis, kurio nuotrauką jie kažkada padarė naujuoju būdu pati pirmąjį kartą.

Sako, Rentgenas, atradęs paslaptinguosius spindulius, taip saugojo žmonos sutuoktuvių žiedą.

Keliolika metų praėjo, kol selenas (elementas, kurio gerokai yra Mėnulyje) atskleidė savo paslaptis vilniečiams. Bet ne visas. Toublinant naująjį aparatą, Albinas Kaminskas dar nemaža iš jo tikisi.

Vaizdą, kurį elektros krūviai užfiksuoja ant Albino Kaminsko tobulintos plokštelės, reikia išryškinti. Kai buvo pradėti pirmieji bandymai, apie ryškalus čia turėta gana maža supratimo. Jonė Šileinienė, dirbanti institute beveik nuo pirmųjų jo gyvavimo dienų, bene daugiausiai įnešė čia supratimo. Jai teko išbandyti šimtus tų ryškalų variantų, kol atsirado geriausias. Paskui teko ir patį ryškinimo būdą ne kartą keisti.

Ir štai pagaliau prieš vyriausiąjį aparato konstruktorių Viktorą Čepenką - pirmasis ERGOS modelis. Mokslininkai džiaugėsi. Atrodo, turėjo būti patenkinti ir medikai. Profesorius, garsus širdies chirurgas Algimantas Marcinkevičius iškart išsiprašė vieną aparatą. Antrąjį paėmė profesorius Jonas Nainys, kuris netruko jį panaudoti. Mat, tada buvo tiriama mūsų literatūros klasiko Kristijono Donelaičio laidojimo vieta. Jo kaulus profesorius ir tyrė su ERGA. Tačiau masinei gamybai toji ERGA dar netiko. Tik praėjus keliems metams, mokslininkai dar labiau padidino ERGOS jautrumą, aparatas ėmė dirbti švariau. Ir tuo metu iš daugelio medicinos įstaigų jau ėmė plaukti prašymai, užsakymai.

Jau negana to, kad ERGA rentgeno nuotrauką pateikia per trejetą minučių. Ji sutaupo gana daug sidabro, nes nebereikia filmo juostos, užtenka paprasto popieriaus.

Vilniaus Elektrografijos institutas šiandien susilaukia vis daugiau ligonių padėkų. Ne tik jų - visi didžiuojamės, kad rengenografijai pasaulyje pagrindus padėjo mūsiškiai - vilniečiai mokslininkai.

J. BAUŠYS

Apie skaičius ir knygas

"Veiksniškoji" spauda kartais mėgsta rašyti apie Tarybų Lietuvos kultūrinį gyvenimą. Ir ne bet kaip rašyti: kartas nuo karto talkon net skaičiai pasikviečiami. Jais įrodinėjama, kad dabar Nemuno krašte knygos išleidžiamos per mažais tiražais. Argumentas? Nagi, jos greitai dingstančios iš knygynų vitrinų. Tai, kad knygos dingsta ne dėl mažo savo skaičiaus, o dėl nepaprastai plataus skaitytojų rato, tos rūšies "kritikų" nė kiek nejaudina: trūksta, girdi, gerų knygų, ir viskas!

O štai išeivijoje knygų pakanka. Lietuviškų knygų, pačių emigracinių autorių parašytų.

Antani tūlas B. Kazimieraitis "Draugo" kultūriniame priede rašo: "Štai skaitau metrikaciją Australijoje neseniai išleistų dviejų lietuviškų knygučių. . . Ir vienos, ir kitos jų atspausta tik po 200 egzempliorių".

"Draugo" straipsnio autorius susirūpinęs, bet ne tuo, kad lietuviškų knygučių gali pristigti. Visiškai priešingai - jis įsitikinęs, kad to tiražo pilnai pakaks, nes knygutės bus reikalingos "tik gal draugams ar pažįstamiems, tiems, kurie jau ir taip knygomis apsikrovę gyvena, bet tokias naujienas priima su malonumu ir domėdamiesi, kurie gal jau ir nusiknygino yra, bet dovaną priglaus, kaip įrodymą bičiulystės ar geros pažinties su rašto žmonėmis".

Tiek ši knyginė statistika, tiek iš jos daromos ir čia cituotos išvados yra labai iškalbingi. Neveltui ir pats straipsnelis pavadintas labai simboliškai - "Kelias atgal".

Būtų vien liūdna, o ne kartu ir pikta, jei ši statistika nebūtų mėginama priešpastatyti dešimtims tūkstančių egzempliorių, kuriais dabartinėje Lietuvoje spausdinamos knygos. . . .

Vladas MIKŠYS

VALGOMOJI ELEKTRONIKA

Pastaruoju metu mokslininkai ir inžinieriai pastebėjo keistą reiškinį: kuo sudėtingesni ir miniatiūriškesni elektroniniai prietaisai, tuo daugiau juose apsigyvena mikroorganizmų. Kuo šie prietaisai vilioja mikropasaulio gyventojus? Paaiškėjo, kad elektronikos prietaisai yra jų maisto šaltinis. Sukeldami trumpus sujungimus ir koroziją, mikrobai pamažu gadina brangią aparatūrą. Taigi atsirado nauja problema: reikia kurti mikrobiologinę elektroninių prietaisų apsaugą.

Miestas Minijos slėnyje

Rašytiniuose šaltiniuose Gargždai (Garisda) pirmą kartą buvo paminėti 1253 m. Kryžiuočių ordino ir Kuršo vyskupo dalybų akte. Tie metai ir laikomi Gargždų įkūrimo data, todėl užrašyti ant dekoratyvinio ąžuolinio stulpo, kuris neseniai pastatytas piliakalnio papėdėje.

Vėliau Minijos upės dešiniajame krante įsikūrė Gargždų dvaras, o prie jo ir miestelis.

1510 m. Gargždu0se įsteigta muitinė. Joje buvo pardavinėjama druska, supirkinėjamas vaškas, keičiami pinigai. 1792 m. miestui suteiktos Magdeburgo teisės ir herbas.

XIX amžiuje šiame valsčiaus centre veikė parapinė mokykla. 1804 m. joje mokėsi devyni mokiniai. 1865 m. buvo įsteigta valdinė pradinė mokykla.

1863 m. Gargždu0se gyveno 630 gyventojų (1897 m.— 2470, 1923 m.— 2127), o 1939 m.— 3100.

Per antrąjį pasaulinį karą Gargždai visai išdegė. Dalis gyventojų buvo išvežti į Vokietiją, nemaža — į Dimitravo koncentracijos stovyklą (Kretingos raj.).

Didžiojo Tėvynės karo metu žuvusiems kariams išvaduotojams 1944 m. Gargždų parke įrengtos karių kapinės. Čia palaidota 500 karių.

Pokario metais mieste pradėjo veikti pramonės kombinatas. Vėliau jis išaugo į metalo apdirbimo įmonę. Ilgainiui mieste įsikūrė buitinio aptarnavimo kombinatas, tarpkolūkinė statybos organizacija, melioracijos statybos valdyba, naftos žvalgybos ekspedicija — nafta Gargždų apylinkėse aptikta 1966 m. vasarą. Miesto apylinkėse aptikus didžiulius žvyro ir smėlio telkinius, 1969 m. pastatytas statybinių medžiagų kombinatas. Pirmieji jo gaminiai buvo silikatinės plytos, o šiuo metu produkcija labai įvairi: tai ruberoidas, putų polistirolas, dujų silikatas, stiklo ruberoidas, izolas. Kombinato produkcija keliauja ne tik į mūsų, bet ir į kitų tarybinių respublikų statybas. Gamykloje dirba 1050 žmonių, o jos teritorija užima daugiau kaip 35 ha plotą. Tai viena didžiausių šios rūšies gamyklų Pabaltijyje. Pastačius kombinatą, gyventojų skaičius mieste ėmė labai greit didėti, ir kiekvienais metais jų vis daugėja. Prieš karą miestelyje buvo vos 11 gatvelių su mediniais nameliais prie jų, bet ir tie sudegė 1939 m. Dabar yra 43 gatvės. Pastatai daugiausia mūriniai privatūs — vieno—dviejų aukštų, o komunaliniai — daugiabučiai penkiaaukščiai.

Miesto centre įrengtas didelis skveras. Pastatytos dvi vidurinės mokyklos, yra viešbutis, kino teatras, stadionas su 1000 vietų tribūnomis, darželis-lopšelis, vaistinė (1968 m. ji šventė 100 metų sukaktį), restoranas.

Gargždu0se veikia dvi bibliotekos, kuriose yra daugiau kaip 230 tūkstančių knygų, o skaitytojų — beveik 2500. Meno saviveiklos mėgėjai turi kultūros namus, kuriuose leidžia savo laisvalaikį.

Nuo 1950 m. Gargždai — rajono centras, o 1965 m. gavo miesto teises.

Gargždai stovi abipus Žemaičių plento, tačiau jis netrukus bus nukeltas už miesto, nes sparčiai tiesiama autostrada Klaipėda—Kaunas. Iš Gargždų keliai eina į Kretingą, Priekulę, Dovilus, Veiviržėnus, Švėkšną, Vėžaičius, Kulius, Mykoliškius ir kt. Daugumas rajono kelių asfaltuoti.

1972 m. netoli Gargždų, Ablingoje, pastatytas unikalus liaudies meistrų sukurtas medžio skulptūrų ansamblis 1941 m. hitlerininkų sudeginto kaimo aukoms atminti.

Kas dieną gražėja, auga Gargždai. Jie patraukia kiekvieno pro šalį važiuojančio dėmesį.

VLADAS STASAITIS
Klaipėdos rajono tarpkolūkinės organizacijos tarybos pirmininkas

ĮVAIRENYBĖS

Barsukas - žvėrelis, mėgstąs tvarką, švarą ir netgi komfortą. Rudenį, ruošdamasis žiemos miegui, jis surenka nukritusius lapus ir suneša į urvą. Pavasarį seną patalą pakeičia nauju. Netoli urvo visada yra duobės tualetai.

1950 metais Australijoje triušiai suėdė tiek žolės, kiek būtų jos užtekę 40 milijonų avių.

Anglas inžinierius Fišmanas siūlo statyti vieno pastato miestą. Pagal projektą jis 3,200 metrų aukščio, 850 aukštų. Jame gali sutilpti 500 tūkstančių žmonių. Architekto nuomone, šis projektas techniškai visai įmanomas.

JAV firma "General Electric" rengia projektą povandeniniam miestui. Jau nuspręsta, kad miestas bus pastatytas 3,840 metrų jūros gylyje tarp Afrikos ir Pietų Amerikos. Miestas, skirtas okeanografiniams tyrinėjimams, numatytas pastatyti 1980 metais.

Japonijos inžinieriai rengia projektą miestui, kuris bus pastatytas ant vandens. Viršutinė miesto dalis - plieninis diskas, apsuptas aukšto barjero. Jis atlaikys stiprias bangas. Diske įtaisyti plieniniai cilindrai (maždaug 30 metrų gilumoje). Juose rengiami butai gyventojams. Šį masyvų plieninį diską iš visų pusių supa gigantiški pontonai.

Žiurkės nėra tokios jau kvailos, kaip daugelis mano. Biologai padarė daug bandymų. Vienas iš jų buvo toks: į narvelį buvo įleista žiurkė ir pastatytas aukštas siaurakaklis buteliukas su sirupu. Žiurkės, norėdamos pasivaišinti sirupu, įkišdavo uodegą į buteliuką, aplaižydavo ir vėl įkišdavo.

Gatvėje užpulta moteris jokiu būdu neturi šaukti: "Gelbėkit!" - taip bent mano. . . Las Vegaso generalinis prokuroras. Tokiu atveju jis siūlo šaukti: "Dega". Mat, praeiviai, išgirdę apie gaisrą, greičiau puls įvykio vieton.

I DALIS

Kultūros gyvenimas Lietuvoje - pasakoja buvęs "amerikonas"

VYT. ALSEIKA
Mūsų bendradarbis Vilniuje

Jau pusantrų metų gyvenu pastoviai Vilniuje. O prieš tai apie trejus metus praleidau New Yorke, porą metų Chicagoje, daugiau kaip trejus metus Los Angeles, penkeris metus Cleveland, Ohio. . . , iš viso apie 14 metų Jungtinėse Amerikos valstijose.

TURTINGAS KULTŪRINIS GYVENIMAS LIETUVOJE

Pasakysiu, kad ir Amerikoje gyvendamas, iš laikraščių, iš Lietuvos atsiųstų, iš Lietuvoje viešėjusių patirdavau, kad kultūrinis gyvenimas dabartinėje Lietuvoje - labai turtingas, gyvas, spalvingas, įvairus.

Galėjai lengvai suvokti: kultūrai skatinti skiriama labai daug dėmesio. Teatrų veikia žymiai daugiau, kaip prieškariniais, "smetoniniais", laikais. Filharmonija organizuoja labai daug koncertų ir ne vien tik Vilniuje. Lietuviai menininkai jau eilė metų sėkmingai pasirodo už respublikos ir visos šalies ribų. Juk kiekvienas lietuvis, visame pasaulyje, negalėjo nesidžiaugti, kai Belgijoje, Liege mieste, pirmas vietas konkursuose laimėjo "Lietuvos" ir "Vilniaus" styginiai kvartetai.

Maždaug nuo 1959 m. į JAV buvo atėjusios žinios, kad Lietuvos filmo kūrėjų darbai - meniniai ir kiti filmai buvo atžymėti tarptautiniuose festivaliuose. Mus visus seniau, ir, aišku, dabar, stebino ir džiugina Vilniuje leidžiamų knygų aukšti tiražai - po 10,000, 15,000 ir daugiau egzempliorių. Buvo tokių, kurie tuos skaičius laikė gryna propaganda. TV. . .ar kas galėjo įsivaizduoti, bent tie, kurie Lietuvą prisimena kaip šalį be TV, kad dabar ten bent pusė milijono gyventojų turi TV aparatus savo namuose?

Pagaliau, dar man gyvenant JAV, gerai prisimenu lietuvių operos Vilniuje solistų pasirodymus miestuose - koncertus, kuriuose New Yorke, Chicagoje dalyvavo iškilusis tenoras Virgilijus Noreika, po to - Edvardas Kaniava (abu buvo atvykę su žmonomis), pagaliau - Vaclovas Daunoras. Jau tie vardai liudijo: operos teatras Lietuvoje gali didžiuotis puikiais balsais. O jie žinomi ir mėgiami ne tik pačioje Lietuvoje.

IR. . . VISKĄ GALI PAMATYTI SAVO AKIMIS

Tai buvo 1972 metų spalio mėnesio saulėtomis dienomis. Kai su auto mašina nuo Minsko privažiavau Baltarusijos - Lietuvos sieną. Ten mane pasitikęs kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komiteto pirmininko pavaduotojas Vytautas Kazakevičius, pasveikinęs su šampano taure, sakė: na, dabar savo akimis įsitikink, koks pas mus gyvenimas, ką esame pasiekę, ką pasiryžę įvykdyti, ką nugalėti. . .

Vilnius buvo paskendęs spalio saulės spinduliuose. Mašina štai atsirado Komjaunimo (anksčiau Pylimo) gatvėje ir prieš akis išniro naujas, modernus "Lietuva" kino teatras. Afišose pastebėjau: tuo metu buvo rodomas tarybinis filmas apie pasiekimus mokslo, atominės energijos srityje - "Ugnies sutramdymas", kaip vėliau paaiškėjo, vienas geriausių pastarųjų metų filmų.

Kiti skelbimai garsino repertuarą operos - baleto, dramos akademiniuose teatruose, Jaunimo teatre, masinius spektaklius naujuose Sporto Rūmuose, kurie, kaip vėliau įsitikinau, savo išore, vidaus įrengimais nedarytų gėdos Vakarų pasaulio miestams, nė New Yorko neišskyrus. O kur dar rusų teatras, lėlių teatras, Filharmonijos gausūs koncertai. . .

NUGALĖTAS ABEJINGUMAS KULTŪROS GYVENIMUI

Prasidėjo gyvenimas Tarybų Lietuvos sostinėje. Dabar galiu pasakyti, kad iš tikrųjų buvo malonu viską pamatyti savo akimis, įsitikinti, ar tai tikrovė, ar - išmislas, akių dūmimas ar propaganda, kaip ne kartą buvau girdėjęs keistų žmonių keistas kalbas dar man gyvenus Amerikos žemėje. Praslinko savaitė, kita ir galėjau tarti: ne, jokių išmislų, apgaudinėjimų čia nėra. Tas kultūros gyvenimas plaukia, lyg sraunios upės vandenys, jau eilė metų aiškia, gilia vaga. Man dar labiau paaiškėjo, kad šioje srityje pasiekta tikrai daug, kad buvo nugalėtas buvęs apatiškumas, abejingumas kultūrai (čia nekalbu apie nemažo neraštingumo pašalinimą). Ir dar buvo aišku, kad lietuvių alkis kultūros vertybėms toks didelis, kad jis gali lengvai nustebinti ne vieną Vakarų šalių gyventoją.

O TAIP, KAI KAS GERIAU NEGU NEW YORKE. . .

Juk štai galėjau palyginti tai, ką esu pergyvenęs New Yorke, Chicagoje, Los Angeles, Clevelande ar Bostone su naujais įspūdžiais Vilniuje, Kaune, iš viso - Lietuvoje. Ir prašau skaitytojų nesistebėti: tame kultūros gyvenime, jo apraiškose ne vienas pasiekimas, laimėjimas ar šiaip meno įvykis, be to, ir viena kita buitinio gyvenimo smulkmena ar bruožas man atrodė geresni, labiau įtikinami ar net tobulesni, kaip. . . New Yorke.

Negali būti - gal kas atsilieps. Kaip jūs galite lyginti 8 milijonų milžiną New Yorką su nė pusės milijono gyventojų neturinčiu Vilniumi? Na, žinoma, pačių miestų negali lyginti. Jie labai skirtingi. Tačiau čia kalbu apie tas kultūros vertybes, kurios patiekiamos gyventojams, apie tai, kas teigiamo, net įsidėmėtino, ypatingo pasiekta literatūroje, knygų leidime, teatro, operos srityje, net ir buitiniame gyventojų aprūpinime. Dėl to šiame straipsnyje (ir vėliau kituose) atsiras vienas kitas, gal netikėtas, palyginimas.

NEW YORKAS BUVO PASKENDĘS NUOGYBIŲ KULTE. . .

1972 metai, ankstyvas rudduo, kai galutinai išvykau iš JAV, buvo laikas, kai bent 3-4 metai New Yorkas skendo pornografijos tvaike, atmosferoje. Tai buvo metai, kai atsidūręs Times skvere, pačioje miesto širdyje, kas žingsnis susidurdavai su keliasdešimt knygynų (book stores), pardavinėjančių vien nuogybių leidinėlius. O tie kaip grybai po lietaus nuolat išdygstantieji teatrėliai Broadway aplinkoje, ypač 42 gatvėje ar 8-joje Aveniu, ką gi siūlė? Ogi taip pat nuogybes, filminius "Nude shows", net "Live nude shows" ir pan. Tuo metu man buvo gaila į JAV atvykstančių turistų - jie norom nenorom susipažindavo su pačia tamsiausia JAV gyvenimo puse.

Tai buvo ir metas (jis, manau, mažai pasikeitęs ir dabar) kai New Yorko ar Chicagos gatvėmis buvo pavojinga vaikščioti vėlų vakarą, nes. . . tave gali apiplėšti ar sužaloti. Vis dar prisimenu, kai ties Statler Hilton hoteliu 6-joje Aveniu prieš kelerius metus nakti, kelių moterų peiliais buvo mirtinai subadytas italas prekybininkas, kai ties prašmatniuoju "Plaza" viešbučiu buvo apiplėštas tuometinis Fed. Vokietijos finansų ministeris, žinomas bavarų politikas Joseph Strauss. New Yorko gatvės nebuvo saugios, jos nebuvo ir švarios.

(Tęsinys sekamam num.)

Nauji Lietuvos rašytojų sąjungos nariai

Neseniai Tarybų Lietuvos Rašytojų Sąjungą padidėjo dar keturiais naujais nariais.

Jaunoji prozininkė Emilija Balionienė jau yra išleidusi apsakymų knygas "Palaukių vasara", "Prieblandos valanda" ir knygeles vaikams "Užmigęs miestas", "Popieriniai drugeliai".

Šių metų Žemaitės tradicinės literatūrinės premijos laureatu už geriausią apsakymą kaimo tematika tapo Romualdas Granauskas. Prieš keletą metų išėjo jo apsakymų rinkinys "Medžių viršūnės", daug jo kūrybos paskelbta "Pergalės", "Jaunimo gretų", "Nemuno" ir kituose žurnaluose.

Respublikos periodikoje dažnai skaitome Antano Masionio kritinius straipsnius ir eilėraščius, o 1958 metais "Vagos" leidykla išleido jo eilėraščių rinkinį "Vardan dienovidžio". Antanas Masionis dirba "Literatūros ir meno" savaitraščio literatūros kritikos skyriaus vedėju.

Vytautą Misevičių Tarybų Lietuvos visuomenė žino kaip rašytoją ir žurnalistą. Jis yra išleidęs keletą apybraižų rinkinių, apsakymų vaikams, apysakų, satyrų. Už apybraižų rinkinį "Gyvosios legendos" 1965 metais V. Misevičiui paskirta Vinco Mickevičiaus-Kapsuko žurnalistinė premija. Dirba "Kooperatininko" žurnale atsakinguoju sekretoriumi. V. PETKEVIČIENĖ

● KĄ KALBA VAIKAI?

Australų psichologai užrašinėjo į magnetofono juostelę penkiamečių vaikų pokalbius tarpusavyje ir su suaugusiais. Po to elektroninės skaičiavimo mašinos apskaičiavo, kokius žodžius ir žodžių junginius ikimokyklinio amžiaus vaikai daugiausia kartoja. Pasirodė, dažniausiai kartojamas žodis — „aš". Po to tokie sakiniai: „aš noriu", „aš darysiu", „aš myliu". Penkerių metų vaikas vidutiniškai per dieną ištaria 11 tūkst. žodžių. Šio eksperimento organizatoriai — pedagogai ir psichologai norėjo sužinoti, kokius žodžius rašyti pradinių kla-

Lazdynams - leninė premija

NUOTRAUKOJE: Lazdynų rajono projektuotojų ir statybininkų kolektyvas (iš kairės į dešinę) architektas V. Brėdikis, inžinierius statybininkas A. Kleinotas, inžinierius statybininkas V. Šileika, architektas V. Balčiūnas, Vilniaus miesto vyriausiasis architektas H. Valiuškis, darbų vadovas V. Čekanauskas. T. ŽEBRAUSKO nuotrauka

VILNIUS, balandžio 22 d. - Džiugi žinia Lenino gimimo dieną apskriejo Tarybų Lietuvą. Greta šalies žymių mokslininkų, išradėjų, kultūros ir meno darbuotojų, TSKP Centro Komitetas ir TSRS Ministrų Taryba 1974 metų Leninine premiją paskyrė Vilniaus Lazdynų gyvenamojo rajono kūrėjams.

Leninės premijos laureatais tapo autorių kolektyvo vadovas architektas Vytautas Čekanauskas, architektai Vytautas Kazimieras Balčiūnas ir Vytautas Brėdikis, Lietuvos TSR Nusipelnęs statybininkas architektas Gediminas Valiuskis, Lietuvos TSR Nusipelnęs inžinierius Algimantas Kleinotas ir inžinierius Vincentas Šileika.

Ta proga šiandien Lazdynuose įvyko gausus Tarybų Lietuvos sostinės gyventojų mitingas.

Lazdynai - vienas jauniausių naujųjų Vilniaus rajonų, išsidėstęs dešiniajame Nėmiesto dalyje. Lygiai prieš penkerius metus čia atsikėlė pirmieji naujakuriai, o dabar šiame priemiestyje jau gyvena daugiau kaip 40 tūkstančių žmonių. Per šį trumpą laiką Lazdynuose pastatyta penkiolikos tipų gyvenamieji namai, pradedant penkiaukščiais ir baigiant dvylikaaukščiais.

Projektuodami Lazdynus, jų statytojai buvo užsibrėžę sau uždavinį išsaugoti senojo Vilniaus bruožus, sumaniai panaudoti kalvotą reljefą ir žaliuosius plotus. Tačiau pagrindinis dėmesys buvo skirtas žmogui. Lazdyniečiai turi visapusišką aptarnavimą - puikus susisiekimas autobusais ir troleibusais su miesto centru ir kitais rajonais, arti pardotuvės, mokyklos, vaikų darželiai - lopšeliai, poliklinikos, kino teatras ir kartu sveika ir rami aplinka - beveik jokio triukšmo, tyras oras, namų kiemuose pušynėliai, o aplink miškų masyvai.

Lazdynai - antrasis Vilniaus gyvenamas rajonas, kurio kūrėjai pelnė aukštą vyriausybinį apdovanojimą. Prieš kelerius metus TSRS Valstybinė premija buvo apdovanoti Žirmūnai.

V. PETKEVIČIENĖ

Laiškas iš Kanados

Brangus Draugas Šmalėnskas.

Kai sutikau Jūs lietuvių klube - Miami, aš Jums paklausiau, ar galiu Jums parašyt? Jūs man davėt teigiamą atsakyma, štai ir rašau. . .

Širdingai AČIŪ - Jums siunčia mano vyras Tonis. Jūs jį apdovanojote labai brangia ir vertinga dovana, - lietuviškomis knygomis. Širdyje jaučiame pagarbą, kad šias knygas parašė taurūs lietuviai. Mes suprantame, - didžiuojamės lietuviais rašytojais, kurie paaukavo, ir įdėjo daug laiko dėl kilnaus darbo.

Užjūry gyvendamas lietuvis su meile ir atyda dabar skaito ir semiasi žinias iš praeities ir istorinių įvykių. Į knygas įrašė ir įamžino faktus iš liaudies pergyventų įvykių. Lietuvą nusiautė įvairių periodų laikotarpiai. Buvo tokių laikų, kad doro žmogaus dar ir šiandieną protas negali priimti tokių faktų, - kad žmogus padarė neapsakomus žiaurumus. Lietuvoje visur dvelkė mirties siaubas, žudikų - budelių gaujos nusėjo Lietuvos laukus senų, jaunų ir kūdikių lavonėlių kapais. Užjūrio lietuviai nematė ir nepergyveno, - ką pergyveno Lietuvos sūnūs ir dukros.

Bet ir jauno emigranto, kai Jis atvyko į šią šalį, - nelaukė- aukso kalnai. Jaunas ir tvirtas fiziniai ir dvasiniai lietuvis nenusiminė, nesėdėjo susidėjęs rankų, bet daug metų keliavo audringais takais, energingai grūmėsi, kovojo už geresnį gyvenimą šioje šalyje, kai mąsliu apie Amerikos lietuvius, smagu yra prisiminti, kad sutikau jautrių, atvirų vieminčių draugų, kurie parodė pasitikėjimą ir draugiškumą pokalbiuose. Mačiau savo akimis, kad yra taurių ir energingų lietuvių, kurie dar ir šiandieną dirba liaudies darbo klasei ir aukoja jėgas, nors jau yra pasiekę Aukso Amžiaus. Šių brangių lietuvių, nuo pat jaunystės dienų, kaip atvyko į šią šalį, įdėtas triūsas į pasirinktą darbo klasės socialinę santvarką, "neišnyko su vėju.

Šiandieną mūsu tėvynėje broliai ir sesės džiaugiasi laimėjimais. Mūsų gražioji, stebuklingų gintarų šalis, eina pirmyn ir pirmyn. . . Ji nekada nebegrįš prie nuskuruoios ponijos, prie žiaurios tiranijos, kurie kovojo bednuomonės liaudį už menką "grašį", jeigu biednas žmogus neišgalėjo sumokėt. Smetoniečių puošniai karininkijai visada trūko pinigų, nors jie suėsdavo 2/3 visos Lietuvos pajamų budžėto. Taigi, įvairūs ponijos "šulai" ir "šlektos" išbėgiojo. Lietuva paliko laisva ir švari, nusikračiusi veltėdžius. Dabar Lietuvoje kuria, stato gražų, teisingą ir turtingą gyvenimą. Ten priaugo doro jaunimo. Ten jie daugiau ir daugiau įsteigia mokslo šakų. Ten klesti, žydi kultūra, pramonės industrijos ir agrikultūros centrai. Žemės ūkis duoda vaisių daug kartų negu smetoniečių laikais. Mūsų tėvynaičiai per sunkią kovą laimėjo ir laimėja. . .

O mes, kol dar galime ir turime jėgų, nuvykime į savo senolių "tėvų šalį". išgirsti kanklių garsų stebuklingų. . .

Baigiu rašyti, linkėju Jums viso geriausio ir sveikatos, kurią žmonės vadina LAIMĖ.

Manau, kad dar pasimatysime, ir kai susitiksime, jau būsime seni draugai.

Mano vyras Tonis siunčia Jums ištvermės ir sveikatos.

Šiam sykiui sakau: lik sveikas, mielas ir brangus drauge!

Vienminčiai Draugai - TONY & MARIE DAVEIKAI

HAMILTON, ONT. - Kanada

Afrika atbunda

Africa awakening

Dovana iš Lietuvos

Kultūrinių Ryšių su užsienio lietuviais komitetas sutaisė žinyną (Kalendorių) 1974 metams apie Lietuvos miestus, žmones ir pramonės centrus. Kalendoriuje 53 puslapiai paveikslų miestų ir įmonių. Skaitai, žiūri į miestų paveikslus. Vardai žinomi arba girdėti. Bet kodėl jie taip pasikeitę?

Palikau Lietuvą 1911 metais. Dar 6 metus caras ten karaliavo. Po pasaulinio karo talkininkai (Antantė) leido būti Lietuvai "nepriklausoma". Smetoninninkai puolėsi šaukti lietuvišką išeiviją gelbėti jiems atstatyti Lietuvą: pirkti akcijas (šerus) jų bendrovių ir patiems praturtėti. Tūli lengvatikiai išpirko tų akcijų už keletą milijonų, o naudos jokios. Lietuvių pažangioji spauda "Laisvė" ir "Vilnis" perspėjo žmones, kad tai yra didelė apgavystė. Kurie paklausė, tie nepralaimėjo. O kiek tuomet mūsų brolių, giminių šaukėsi pagalbos, nes antstoliai pasirengė viską išparduoti už skolas, o valstiečius palikti be nieko.

O kaip buvo su Tarybų valdžia? Kas jai gelbėjo? O hitlerininkai Lietuvą buvo daugiau sugriovę. Dabar Lietuvos žemė duoda dešimteriopą derlių ir žmonės turi maisto ir darbą, nes žemę patrešia chemiškomis trašomis. Seniaus daugelis trešę maldomis, poteriais. Prisimenu nemažą kaimą Martinčiūnų. Už bežemių karvių per vasarą ganyklą surinkdavo 18 rublių. Pavasary, kuomet vasarojų baigia įsėti, būdavo, parsiveža Južintų kleboną. Nuperka gorčinę arielkos, uzboną siropo, kelias bundas ragaišio, sušaukia kaimo gyventojus ir maršuoja skersai lauko šniūrus. Klebonas, apsidengęs "gūnia", vienoje rankoje laiko knygą, kitoje krapylą. Zakristijonas-katiliuką "švento" vandens. Klebonas su vargoninku gieda lotinišką giesmę ir švaisto vandenį į visas dirvas. Po visko sueina pas turtingesnį ūkininką ir geria, valgo. Net ir vaikai gaudavo riekutę pyrago. Po to klebonas pasakė: "Jeigu vasara bus lietinga ar sausa, tai susieikite pas tą kryžių ir balsiai giedokite: pone karaliau, dieve Abrohomo, dovanok mums pagadą ar lietų".

Smetoninninkai pastebi, kad tuomet žmonės buvę tamsūs, nemokyti! Tai kodėl gi nemokyti Ponai ir kunigai, rodosi, pamokyti. O žmones mokino poterių ir šventų giesmių.

Jeigu komunistai nebūtų kunigų nustūmę nuo žmonių mokymo ir valdymo pagal bibliškas pasakas, tai gal dar šimtmečius Lietuvos žmonės būtų gyvenę, kaip ubagai dvasioje . . .

Skaitau Kalendoriuje aprašymus. Žiūriu į daugybę paveikslų. Didžiuojasi taip didele Lietuvoje statyba, tokiu aukštu atsiekimu moksle, ekonomikoje ir kultūroje. Gaila, kad negaliu nurašyti savo bent poros desėtkų metų. Kitaip, vykčiau mūryti, statyti naujų statybų.

Labai širdingai ačiū Kultūrinių Ryšių su užsienio lietuviais komitetui ir "Gimtojo Krašto" redakcijai už taip didelę mums seneliams dovaną išeivijoje. . .

R. MERKIS

HAVANA, Kuba. Čia lankėsi Alžyro prezidentas Boumedienne ir turėjo pasitarimą su premjeru Kastro ir kitais Kubos pareigūnais.

Gegužės pirmoji Miami, Fla.

Kaip mums čia Miamyje seksis Tarptautinę Darbininkų Šventę paminėti, ateitis teparodys. Bet jei visi progresyviai dirbsime vieningai, rezultatai bus geri. Ypač Aido Choras rengiamės visais garais.

Gegužės Pirmosios minėjimą mes rengiame gegužės penktą dieną, sekmadienį, dėl to, kad pirmoji pripuola trečiadienį, šiokią dieną.

Aš nesu jokioje valdyboje, bet kiek girdžiu, tai Aidiečiai turės gerą meninę programą. Birutė Ramoškaitė rengia chorą tam koncertui kuo rūpestingiausiai. Bus pietūs, dainuos Choras, bus ir solistų: Julius Krasnickas, Mae Gabrėnienė ir kiti. Smulkmenas gal parašys choro sekretorius.

Gegužės Pirmoji yra reikšmingiausia diena žmonijos istorijoje. Ji yra kelrodis ir rekordas darbo žmonių kovų ir kelio į šviesesnį rytojų. Tas kelias nebuvo rožėmis išklotas. Jis yra ne tik nulaistytas darbo žmonių prakaitu ir krauju, bet ir nuklotas darbo žmonių lavonais. Pasiskaitykite apie "Haymarket Square Riots" Chicagoje 1886 metais gegužės 4 dieną, kuomet darbininkų krauju buvo pasruvus visa Haymarket aikštė. Arba pasiskaitykite Antano Bimbos knygą "Molly Maguires" apie įvykius vakarinėje Pennsylvanijos valstijos dalyje anglies kasyklose. Ten teisė ir korė angliakasių vadus.

Bet tas tik šešėlis, palyginus su tarybinių darbo žmonių aukomis už praskinimą darbo žmonėms kelio į šviesesnį rytojų. Nusikratymas carizmo ir kapitalizmo pareikalavo daug aukų. Bet tai dar ne viskas. Kapitalizmas nė nemanė taip lengvai išsižadėti didžiosios caro imperijos žemių. Hitlerio vadovybėje kapitalistai išvystė devyngalvį slibiną fašizmą. Gyvenimo buvo jau taip lemta. Tarybinei liaudžiai prisiėjo ir tam slibinui nukapoti visas devynias galvas. Toje kovoje, be nesuskaitomų bilijonų rublių vertės medžiaginio turto, padėjo gyvastis virš dvidešimt milijonų tauriausių liaudies sūnų dukrų.

Šiandien daugiau kaip ketvirtadalis pasaulio randasi socialistinės santvarkos gretose. Be to, ir kapitalistinėse šalyse didelė žmonių dalis jau pritaria socialistinei santvarkai, už tai, kad socialistinis pasaulis stoja už taiką ir taikingą sambūvį.

Tai matote, draugai, kad darbo žmonių kovos Haymarket laikais, arba Molly Maguires laikais nenuėjo veltui. Tos kovos įprasmino Gegužės Pirmosios reikšmę. Nesvarbu, kad čia Amerikoje Gegužės Pirmoji nėra oficialiai švenčiama. Ji švenčiama viso pasaulio darbininkijos. Ji tikrai garbinga diena ir skaidriausias švyturys žmonijai į šviesesnį rytojų.

INŽ. A. P. GABRĖNAS

St. Petersburg, Fla

Balandžio 6 d. LSC klubo salėje įvyko LLD 45 kp. mėnesinis susirinkimas. Kuopos pirmininkas J. Mileris pravedė susirinkimą. Kalbėjo jis, kad 1975 metais LLD sukaks 60 metų. Ta proga bus išleistas Almanachas. Komisija jau paruošė 45 kp. veiklos istoriją ir bus pasiųsta į Centrą. Taipgi priminė, kad draugijos narėms Motinų dienoje pietūs bus nemokami.

Finansų raportą pateikė T. Lukienė. Iždininkas P. Alekna sutiko su raportu. Parengimų komisijos raportą pateikė P. Alekna ir P. Mockapetris. Visi raportai buvo priimti.

"Laisvės" administratorė E. Mizarienė per laišką dėkojo kuopai už pasveikinimą "Laisvės" suvažiavimo. Chicagos "Vilnies" dalininkų suvažiavimą nutarė pasveikinti su $300. Suvažiavimas įvyks geg. 5 d.

Į kuopą įsirašė Helena ir Jonas Maracich.

Po susirinkimo šeimininkė P. Simėnienė pavaišino visus skaniais pietumis. Po to sekė muzika ir šokiai.

Čia žiemą praleido Valerija Masienė iš Weston, Ont., Canada. Buvo mūsų pobūvių nuolatinė lankytoja. Ji šiame pobuvyje tarė keletą žodžių. Sakė, kad jai patiko St. Petersburgo pažangūs lietuviai ir labai gražus oras. Ji pažadėjo atvykti ateinančią žiemą. Mielai lauksime.

KLUBO VEIKLA

Balandžio 13 d. klubo salėje įvyko LSC klubo mėnesinis susirinkimas. Klubo pirm. V. Bunkus pravedė susirinkimą. Jis raportavo, kad kovo mėnesį klubo parengimai buvo sėkmingi. Klubiečiai yra dėkingi mūsų publikai už atsilankymą. Visi kartu papietaujame, pasišokam ir draugiškai laiką praleidžiam. Kovo mėnesį mūsų bičiulė Kay Tempel įteikė klubui $50. Širdingai jai ačiū.

Klubo viceprezidentas W. Dubendris sakė, kad klubas šiuo metu yra gerame stovyje. Finansų raportą pateikė T. Lukienė. Iždininkas J. Rūbas sutiko su raportu. Visi raportai buvo priimti.

Choro mokytoja A. Pakalniškienė sakė, kad choras turi pamokas kartą į savaitę. Dar du mėnesius laikys pamokas, o paskui bus atostogos. Tačiau reikalui esant choras visuomet pasiruošęs padainuoti.

Margaret Milerienė visuomet mūsų pobūviuose patarnauja prie stalų ir pagelbsti virtuvėje. Užpraėjusią savaitę ji buvo išvykusi į savo sesers laidotuves Wilkes Barre, Pa.. Reiškiu gilią Margaretai užuojautą.

Malonu buvo matyti pobūvyje mūsų ligones Verą Kasparienę, Onutę Putrimienę ir Stelą Bakšienę. Linkiu joms būti sveikoms.

Sunkiai serga "Vilnies" korespondentas Justinas Stančikas. Randasi St. Antano ligoninėje St. Petersburge. Linkiu Justinui greit ir pilnai susveikti.

PRANEŠIMAI

Gegužės 4 d. LLD 45 kuopos susirinkimas.

Gegužės 11 d. Klubo susirinkimas.

Pradžia 10:30 val. ryto, 12 val. pietūs, vėliau muzika ir šokiai.

Gegužės 18 d. Motinos dienos minėjimas. Pietūs 12 val. Po pietų bus programa, dainos, kalbos ir dar kai kas. Įvyks klubo salėje, 314- 15 Ave. So. Kviečiame visus.

V. B-NE

Miami, Fla.

Gegužės 5 dieną Aido Choras rengia koncertą ir pietus Lietuvių Socialio Klubo salėje, 2610 N. W. 119th St. Gera šeimininkė M. Paukštaitienė pagamins skanius pietus.

Pietūs prasidės 12:30 val., o koncertas - 2:30 val.

Choriečiai mokinasi naujausių dainų. Bus solistų, duetų, kvartetų, na, ir vyrų grupė.

Visi choriečiai džiaugiasi, kad May Gabrėnienė sugrįžo vėl dainuoti. Ji dainuos solo. Julius Krasnickas dainuos solo. Taipgi H. Mankauskienė dainuos ir su savo vyru duetą. Choro mokytoja B. Ramoškaitė gal taipgi padainuos porą dainelių.

Mes choriečiai užprašome visus Miamio lietuvius ir svečius iš toliau dalyvauti mūsų koncerte. Mes užtikriname, kad visi būsite pilnai patenkinti dainomis ir pietumis.

KORESPONDENTAS

AUTOMOBILIS SU BRANDUOLINIU REAKTORIUMI

Indijos Technologijos instituto mokslininkai konstruoja automobilį, kuris vietoj benzino naudos atominę energiją. Instituto mokslininkas dr. H. Maturas biuletenyje „Junesko naujienos" skelbia, kad automobilis turės nedidelį branduolinį reaktorių.

SUVIRINIMAS... VANDENIU

VDR mokslininkai sukonstravo naują suvirinimo aparatą. Jo „kuras" — distiliuotas vanduo, kurį elektra skaido į deguonį ir vandenilį. Deginant vandenilį deguonyje, pasiekiama 3400°C temperatūra. Aparatas gali suvirinti įvairiomis sąlygomis.

Nauja "Lietuvos" ansamblio programa

Nusipelnęs akademinis "Lietuvos" ansamblis kovo pradžioje pakvietė vilniečius į premjerą. Valstybinės filharmonijos scenoje artistai parodė naują programą "Per tėviškėlę".

Ši programa paruošta specialiai kaimo žiūrovui. Joje dalyvauja 50 artistų, kuriuos be vargo gali sutalpinti kiekvienų kultūros namų scena. Todėl, atėjus pavasariui, ansamblis patrauks gastrolių į Lietuvos miestelius ir kaimus.

NUOTRAUKOJE: grupė "Lietuvos" ansamblio artistų.

A. NORVAIŠO nuotrauka

Miami, Fla.

Lietuvių Socialis Klubas duoda gerus pietus sekmadieniais. Todėl čia privažiuoja žmonių iš visos plačios šalies, net iš Kanados.

Štai, Velykų dieną klubo "ostes" Marie Koch iš scenos pranešinėjo svečių vardus, perstatė juos publikai. Pasirodė, kad mes turime svečių iš daugelio valstijų.

Tarp visų kitų pietavo su mūmis šauni newyorkietė dainininkė Anna Masilionis. Ji savo puikiai lavintu balsu palinksmino mūsų gausią publiką lietuviškomis ir angliškomis dainomis. Labai jai ačiū.

Mūsų styginiai muzikantai pliekė visokių stilių šokius iki velyvo vakaro.

AIDO CHORO KONCERTAS

Aido Choras stropiai ruošiasi prie pavasarinio koncerto. Choro vadovė B. Ramoškaitė-Mann įsijungusi į didelį darbą, smarkiai visus choristus mokina naujų dainų: "Rytmečio Žemė", "Kur tas kelelis" ir kitas.

Programoje dalyvaus žymus solistas Julius Krasnickas su savo stipriu ir skambiu balsu. Bus rusų ir ukrainiečių, kurių pas mus gausiai atsilanko. Dainuos M. Gabrėnienė, puiki solistė. O mūsų mokytoja Birutė taipgi žadėjo mums padainuoti solo keletą dainų. O kas nežino Birutės Ramoškaitės, kuri pirmiau linksmino newyorkiečius Metropolitan operoje. Taipgi dainuos choro solistai Pranas ir Helena Mankauskai.

Nepamirškite vietos ir laiko. Koncertas įvyks sekmadienį, gegužės 5, Lietuvių Socialio Klubo salėje, 2610 N. W. 119 St. Pietūs bus duodami 12:30 val., programa - 2:30 val. popiet.

SVĖSIME GEGUŽĖS PIRMĄJĄ

LLD 75 kuopa ruošiasi žymiai paminėti Tarptautinę Darbininkų Dieną, Gegužės Pirmąją. Pakviesta žymi kalbėtoja, kuri tinkamai nušvies Gegužės Pirmosios istoriją, šių laikų problemas, kainų kilimą ir daugelį kitų dalykų.

Minėjimas įvyks gegužės 1 d., Lietuvių Socialio Klubo salėje. Pradžia 2 val. popiet. LLD 75 kuopa kviečia visus dalyvauti.

J. K-RIS

Philadelphia, Pa.

LLD 10 kuopos susirinkimas įvyks gegužės 4 dieną, 3 val. po pietų, salėje 1154 N. 4th Street. Kviečiami visi nariai dalyvauti, kurie tik išgali. Susirinkimas svarbus, nes turėsime svarbių reikalų aptarti.

Kviečia VALDYBA

Binghamton, N. Y.

Balandžio 1 dieną Sokol salėje įvyko LDS 6 kuopos susirinkimas. Mažai narių teatsilankė, nors oras nebuvo labai blogas.

Kuopos pirmininkė A. Maldaikienė pravedė susirinkimą. Visi valdybos nariai dalyvavo.

Kuopos valdyba raportavo, kad kuopoje viskas tvarkoje. Tik tiek finansų sekretorė Mary Lynn pranešė, kad gavusi laišką nuo Veronikos Trinkūnienės, kuri yra serganti mūsų kuopos narė, gyvena 2274 Hartland, Rd., Gasport, N. Y. 14067. Ji pašalpai nepriklauso. Randasi dukters priežiūroje. Taip pat gavome gražų bowlininkų padėkos laišką už auką $10.

Kilo klausimas, kad jau laikas pradėti galvoti, bei susirūpinti, kad surengus nors vieną kokią išvyką-pikniką ar kitokio pobūdžio sueigą. Dalyviai pareiškė mintį, jog tai yra geras ir veik būtinas reikalas turėti parengimą. Tačiau į komisiją niekas neapsiėmė. Galų gale Mary Lynn pareiškė, kad ji bandys kaip nors suformuoti komisiją.

Sekantis LDS 6 kuopos susirinkimas įvyks gegužės 6 dieną, Sokol salėje, 226 Clinton St. Pradžia 7 val. vakare. Šis susirinkimas bus gana svarbus. Visi 6 kuopos nariai turėtų jausti tą pareigą ir dalyvauti. Bus LDS Centro Valdybos rinkimai, taipgi turėsime išrinkti ir delegatus į LDS 21-mąjį Seimą, kuris įvyks rugpiūčio 9 ir 10 dienomis, Pittsburgh, Pa. Visi būkime susirinkime. Lauksime.

ONA WELLUS, sekr.

Detroit, Michigan

LDS 21 KUOPOS VEIKLA

LDS 21 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyko balandžio 7 d., vietoj įvykti balandžio 14 d. Į šį susirinkimą narių neatsilankė tiek, kaip visuomet. Kuopos visa valdyba buvo susirinkime.

Kuopos valdybos narių raportai priimti.

Apie LDS bolininkų veiklą raportavo Servit Gugas. Jis pranešė, kad jau viskas prirengta LDS Bowling Turnyrui, kuris įvyks gegužės 17, 18 ir 19 dienomis, Mercury Lanes, 7630 Schaefer Road, Dearborn, Mich. Kuopa iš iždo paaukojo $10.00 tam tikslui, o nariai prisidėjo kiek kuris gali. Taipgi jis pareiškė, kad šeštadienį, gegužės 18 d., vakare, visi bolininkai, svečiai ir rėmėjai susirinks į Detroito Lietuvių Klubą, kur visi bus pavaišinti veltui. O sekmadienį, gegužės 19 d., popiet, bus banketas, Chambertin restorane, Holiday Inn., Dearborn, Mich. Už banketo tikieta reiks užsimokėti $8.00.

SVARBUS SUSIRINKIMAS

LDS 21 kuopos nariai, nepamirškite dalyvauti sekančiame susirinkime, kuris įvyks gegužės 12 d.. Turėsime balsavimą už kandidatus į LDS Centro Valdybą. Taipgi turėsime rinkti delegatus į LDS seimą, kuris įvyks rugpiučio 9 ir 10 dienomis, Pittsburgh, Pa.

Po LDS 21 kuopos susirinkimo įvyko Moterų Pažangos Klubo susirinkimas. Negaliu nieko apie susirinkimą rašyti, nes turėjau klubo patalpas trumpam laikui apleisti.

* * *

Po šių organizacijų susirinkimų įvyko Detroit Lietuvių Klubo pavasarinis banketas. Daug žmonių susirinko. Buvo atvykę daug kanadiečių.

Stefanija Masis pirmininkavo. Ji pareiškė, kad mes turime klubo vice pirmininko Juozo Lotožos 92 metų amžiaus gimtadienį paminėti. Jis yra labai naudingas mūsų klubui, bile reikale prisideda su savo darbu. Prie to dar pareiškė, kad klubo narė Baužienė taipgi mini savo gimtadienį. Ji yra savininkė dviejų laidotuvių įstaigu.

Vienam salės gale buvo prirengti stalai dėl Latožos ir jo giminių; taipgi ir dėl Baužienės ir jos trijų dukrelių.

Visi banketo dalyviai sudainavo "Happy Birthday" Latožai ir Baužienei.

Buvo pateikti skanūs pietus, kuriuos prirengė geros klubos narės. Ačiū joms už tai.

Prie stalų patarnavo jaunos mergelės: Alfonso ir Emma trys dukrelės; taipgi Casy ir Antanette Garelis dvi dukrelės ir Al. ir Alice Stacey dvi dukrelės. O jų tėveliai daug prisidėjo su savo darbu.

Ištikrųjų, tai pavasarinis banketas gerai pavyko ir davė klubui pelno. Mums, senesnio amžiaus žmonėms, labai malonu matyti, kai antroji ir trečioji karta gražiai darbuojasi klubo naudai.

Dabar nepamirškime, kad gegužės 12 d. įvyks LDS 21 kuopos ir Moterų Pažangos Klubo susirinkimai. O po tų susirinkimų įvyks banketas paminėjimui Moterų Dienos. Banketą rengia D. L. klubas, nes tą paminėjimą atlieka kasmet. Visi dalyvaukime.

* * *

Antradienį, balandžio 16 d., įvyko L. L. D. 52 kuopos mėnesinis susirinkimas. Narių ne tiek dalyvavo šiame susirinkime, kiek turėjo dalyvauti. Žinoma, kuopos nariai esame senesnio amžiaus žmonės, dauguma mūsų dažnai sirginėjame, o keletas draugų ir sunkiai serga.

Kuopos pirmininkas Pr. Nakas paprašė visus narius susėsti. Visa kuopos valdyba dalyvavo susirinkime. Praeito susirinkimo protokolas priimtas, kaip parašyta. Kuopos valdybos narių pranešimai priimti. Nedaug kas buvo nuveikta per tą laiką.

Buvo pakeltas klausimas kas dėl "Vilnies" Bendrovės dalininkų suvažiavimo. Nutarta pasveikinti "Vilnies" dalininkų suvažiavimą su $25.00 auka; o pavieniai nariai taipgi prisidėjo su auka.

Teofilia Masis, Stefanijos motina, pareiškė, kad ji su Stefanija vyks į "Vilnies" dalininkų suvažiavimą. Nariai sutiko, kad Stefanija nuvežtų kuopos aukas ir kad pasveikintų suvažiavimą L. L. D. 52 kuopos ir jos narių vardu.

Pr. Nakas, kaipo buvęs vajininkas, pareiškė, kad jis gražins jam skirtą finansinę dovaną.

Kalbėta apie pikniko surengimą spaudos naudai. Palikta kuopos valdybai tuo klausimu pasitarti su kitų organizacijų valdybomis.

Nariai, dėkime pastangas skaitlingiau lankyti kuopos susirinkimus.

VIETINIS

So. Boston, Mass.

Gegužės 5 d. Naujosios Anglijos LLD 7 Apskrities konferencija įvyks 318 Broadway. Kartu bus ir Moterų Sąryšio susirinkimas. Prašome išrinkti ir atsiųsti delegatus.

Konferencija prasidės nevėliau 10:30 ryto, o pietūs kaip 1 val.

E. REPŠIENĖ

LAWRENCE, Mass. Lawrence Maid Footwear korporacija, padariusi 1973 m. daugiau kaip 40% pelno, tūkstančius darbininkų paleidžia iš darbo.

MIAMI, FLORIDA

SU GEGUŽĖS PIRMAJA-TARPTAUTINĖS DARBO ŽMONIŲ SOLIDARUMO DIENOS IR PERGALĖS DIENOS - GEGUŽĖS DEVINTĄJĄ -

Sveikinu gerbiamus "Laisvės" kolektyvo darbuotojus!

Visiems linkiu laimės, tvirtos sveikatos, sėkmės kultūros darbe ir apšvietos skleidime čia JAV. Taip pat sveikinu Lietuvos TSR vadovybę, mokslo, kultūros ir apšvietos veikėjus ir visus teisingus ir sąžiningus darbo žmones, kovojančius už visų tautų taiką, už ramybę, pažangą ir laisvę visame pasaulyje.

JONAS SMALENSKAS

BROCKTON, MASS.

Mirus

Julijai Rainardienei

Reiškiame nuoširdžią užuojautą velionės vyrui Stanley ir šeimai, taipgi visiems giminėms ir šeimai, taipgi visiems giminėms ir idėjos draugams, kurių ji turėjo daug.

Liūdime kartu su jumis visi LLD 185 kuopos nariai.

M. B. SAMETIS
E. J. KODŽIAI
A. W. RAČKAUSKAI
A. NAVICKAS

Haverhill, Mass.

Union Tours to VILNIUS

15 days . . . . . $998.00 per person

5 nights in Vilnius
5 nights in Vienna
5 days travel and stop-overs in Moscow and Leningrad

Rate includes first class hotel accommodations; round trip air fare based on GIT excursion rate; three meals a day in Vilnius; breakfast and dinner in Vienna and appropriate meals for time spent in Moscow and Leningrad; transfers and sightseeing as listed in itinerary; porterage of two medium size suitcases.

Tour departures:
June 6, June 25, July 22, Aug. 28

For more information contact:

Union Tours, Inc.
6 East 36th Street
New York, N. Y. 10016
Telephone: (212) Oregon 9-7878

Mrs. Patricia Keltner, Manager
Eastern European Travel Department

Malonu prisiminti Levaną

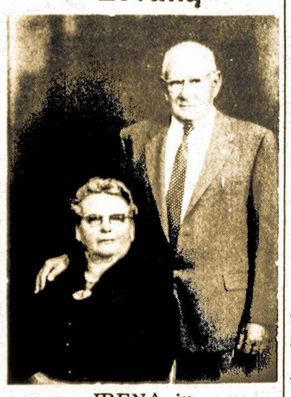

IRENA ir KANCIONAS LEVANAI

Irena mirė prieš metus, o Kancionas šiomis dienomis. Abudu buvo nuoširdūs, taurūs laisviečiai.

●

K. Levanas, kuris mirė šio balandžio 6 dieną, būvo pavyzdingas, malonus New Yorko pažangiosios lietuvių srovės žmogus, draugiškas žmogus. Buvo geral visuose gyvenimo poreikiuose, kaip ir pažangioje politikoje. Daug pažįstamų ir draugų jis turėjo ne tik pačiame New Yorke, ale ir už jo ribų.

Pažangioji visuomenė gali būti labai dėkinga K. Levanui už jo pasiaukojimą darbui pažangiųjų organizacijų labui. Per ilgą eilę metų New Yorko pažangiosios organizacijos, kaip ir pažangioji spauda "Laisvė", turėjo daugel parengimų, suvažiavimų, ir kitko. Juose visada matei K. Levaną ir jo žmoną Ireną atliekančius kokius nors fizinius darbus, kurie būtinai turėjo būti atlikti.

Kurie daugiau žinome apie draugą Levaną, manome, kad jo mirtį priartino nelaimė. Ta pati nelaimė paliečia ir visą Ameriką jau dešimtas metas. Jau apie tiek laiko, kai narkotizmas pagriebė Amerikos jaunimą ir išugdė pas jį milžinišką kriminalizmą, taip, kad net dienos metu nebe saugu eiti gatve. Dienos metu jauni kriminalistai atima iš žmonių pinigus, tai gatvėje, tai prie jų buto durų. New Yorke tas atsitinka diena iš dienos.

Levanas gyveno tokiame distrike, kur visos spalvos gyvena. Jis žmonių gerumo bei prastumo neskirstė spalvomis. Bet statistika parodo, kad tokiose vietose yra daugiau narkotikų ir kriminalysčių.

Levanas parėjęs iš parduotuvės su maistu, rado prie savo buto durų užpuolikus laukiant jo. Pabėgti nebegalėjo, nes jie greitai jį pasigriebė ir iškrėtė. Pinigų pas jį rado mažai, tai už tai jį "baudė", žiauriai "mušdami". Matytis, užpuolikai smūgiais palietė jo plaučius ir juos sužeidė.

Ilgai Levanas buvo ligoninėje. Pagaliau jį iš ten paleido kaip pasveikusį. Tačiau ne ilgam.

Jo podukra Elena neleido jam grįžti į jo butą. Ji jam prirengė puikią, malonią vietelę savo saugiuose namuose. Davė jam geriausią priežiūrą. Bet tas jo neišgelbėjo. Jis grįžo ligoninėn ir už savaitės mirė.

Garbė Elenai, kad ji taip gražiai aprūpino savo patėvį, jo paskutinėse gyvenimo dienose. Jis jos motinai buvo geras. Jis ir jai buvo geras, tai ji nors taip jam pasistengė atsilyginti.

A. GILMAN

NEW YORKO NAUJIENOS

Mirė 81 metų amžiaus Patricia Collinge, Londone 1904 metais pradėjusi vaidinti, už 4 metų atvykusi į New Yorką čia pasižymėjo kaip gabi aktorė daugelyje vaidinimų.

●

Valstijos Darbo departamentas pripažįsta, kad New Yorko mieste nedarbas yra gana aukštas. Jis siekia 6.2% visos darbo jėgos, kuomet bendrai visoje šalyje 5.6%.

●

Miesto administracija sudarė programą buvusius narkotikų vartotojus mokyti amatų. Sėkmingai mokosi šiuo metu 370 buvusių narkotikų vartotojų.

●

Kalėjime pasikorė kalinys Raymond Forte, kaltintas apiplėšimu ir kitais prasikaltimais.

●

Legalio patarnavimo advokatai, apversti darbu, susietu su kova prieš skurdą, atsisakė toliau dirbti vršlaikius.

●

Bronxo parke penki jaunuoliai užpuolė dvi jaunas moteris, vieną peiliu mirtinai nudūrė, kitą sužeidė. Jie bandė jas išprievartauti.

●

Queenso gyventojas John Clark, įpuolęs į pakvaišimą, subadė savo tėvą ir sužeidė 6 policistus, iki jis buvo suimtas ir nuvežtas į beprotnamį.

●

190 pėdų laivas South Street Seaporte paverstas į plaukiojančią ligoninę invalidams vaikams ir seneliams.

●

Susikūrė komitetas iš unijų ir visuomeninių organizacijų atstovų suruošti Gegužės Pirmos minėjimą trečiadienį, gegužės 1, Union Square. Pradžia 4:30 iki 7 val. vakare. Komitetas visus kviečia dalyvauti gegužinėje demonstracijoje.

REP.

●

WASHINGTONAS. Agrikultūros departamentas skelbia, kad šiais metais Tarybų Sąjunga gali turėti labai gerą derlių, siekiantį net virš 206 milijonus grūdų tonų. Todėl TSRS gal iš Amerikos pirkt daug mažiau grūdų.

New Yorko "Aido" Choro Koncertas

įvyks

GEGUŽĖS 5 DIENĄ (SEKMADIENĮ), VAL. PO PIET

Laisvės salėje - 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Aido Choras po vadovybe Mildred Stensler

* * * * *

Programą atliks Aido Choras ir solistai: Nellie Ventienė, Viktoras Bekeris ir Augustas Iešmanta. Chorui akompanuos muzikė Bronė Šalinaitė. Taip pat išgirsime svečius dainininkus, Al. Dupshą ir Irene Janulienę iš Worcester, Mass.

Programa susidarys iš gerai žinomų dainų ir lietuviškų liaudies melodijų. Po programos bus turtingas karštų valgių bufetas.

Aido Choras mielai kviečia visus atsilankyti.

Auka į koncertą ir vaišes - $4.

VALDYBA

Tarp Lietuvių

VILNIEČIŲ SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 5 d. Chicagoje bus didelis įvykis, "Vilnies" laikraščio suvažiavimas. Čikagiečiai gausiai parėmė sveikinimais mus niujorkiečius. Turime jiems atsilyginti. Ikišiol jau turime $170 nuo sekamų:

Lietuvių Namo Bendrovė . . $100.00
Niujorko Lietuvių Moterų Klubas . . $ 50.00
Jonas Grybas (prenumerata ir auka) . $ 15.00
Jonas Gasiūnas . 5.00

Aišku, tai ne viskas. Laukiame daugiau.

VYKSTA Į HARTFORDĄ

Šį sekmadienį įvyks hartfordiečių Laisvės Choro koncertas. Iš New Yorko važiuos Arturo Petrikos mašina jis pats, K. Petrikienė, užkviesta solistė Nelė Ventienė ir aš. Tikimės, kad atsiras dar daugiau niujorkiečių, kurie bent vieną-kitą mašiną užpildys vykti į Hartfordą.

APLANKIUS PRANĄ BUKNĮ

Sunkiai serga draugas Pranas Buknys. Jis negali išeiti iš namų jau seniai, o dabar atrodo, kad sunku ir bute. Jis didesnę dalį praleidžia lovoje. Radau mielą Praną lovoje ir palikau jį ten. Sunku jam, sunku ir žmonai Nastei. Tikėkime, kad su pavasariu Pranui jėgos sustiprės.

Beje, gegužės 27 d. Pranui sukaks 86 metai. Žinau, kad ne tik aš, bet ir visi jo draugai, kurių jis įsigyjo daug per savo ilgą visuomeninę veiklą, linkime jam sveikatos, ilgiausių metų.

LEONARDAS BUDRONIS

Gegužės 18 d. Prano ir Verutės Budronių sūnus, neseniai grįžo iš Vietnamo, atlikęs tarnybą.

Linkime Leonardui laimingo, džiaugsmingo šeimyninio gyvenimo.

IEVA MIZARIENĖ

●

Mūsų mielasis Vincas Čepulis minėjo savo 81 metų sukaktį balandžio 23 d., niekur negalėdamas iš namų išeiti. Per daugelį metų jis yra Parkinsono ligos kankinamas. Tai didžiulė šiam mūsų veikėjui nelaimė.

Gerai, kad jis turi tvirtos valios žmoną Oną, kuri su pilnu pasišventimu savo vyrą prižiuri, globoja.

Linkėtina jiems didžiulės kantrybės sunkiose gyvenimo sąlygose.

REP.

"L" Bendrovės Direktoriams

Direktorių posėdis įvyks antradienį, balandžio 30 d., 2 val. po pietų. Tai bus pirmas naujai išrinktų direktorių posėdis, tad visi dalyvaukime.

SEKRETORĖ

LDS 1 kuopos susirinkimas

Įvyks gegužio (May) 7 dieną, 2 valandą po pietų, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Šitas susirinkimas labai svarbus. Būtinai reikia, kad kuo daugiausia jame dalyvautų narių, kuriems tik laikas pavelina. Įvyks rinkimai LDS Centro Valdybos taipgi bus rinkimai delegatų į Seimą. Bus rinkimas ir mūs kuopai valdybos.

VALDYBA

Ivairenybės

Azijos drambliams, gyvenantiems Londono zoologijos sode, uždėjo specialias ausines apsaugoti nuo lėktuvų, kylančių netolimame aerodrome, triukšmo.

●

Prancūzų akrobatas Henris Rašatalinas pasiekė naują pasaulio rekordą: nuo kovo 6 iki rugsėjo 29 dienos ištupėjo ant lyno, ištiesto viršum aikštės. Valgyti ir gerti jam paduodavo. Miegojo, sėdėdamas ant lyno, rankose laikydamas rykštę pusiausvyrai.

●

Brangiausias pasaulyje vynas - 1811 metų gamybos tokajus. Butelis jo Londono aukcione buvo parduotas už 250 svarų sterlingų.

●

Kasdien 11 milijonų Tokijo gyventojų įkvepia 700 tonų. . . dujų.

Pramogų Kalendorius

HARTFORD, CONN.

Laisvės Choro koncertas ir pietūs balandžio 28 d. Pradžia 1 val. Vieta: 157 Hungerford St. Pietūs bus punktualiai duodami. Programą išpildys pats choras ir svečiai iš New Yorko.

Nuoširdžiai kviečiame visus atsilankyti.

GEGUŽĖS 5 D.

Aido Choro koncertas ir pietūs. Pradžia 2 val. Įėjimo auka $4. Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

GEGUŽĖS 19 D.

LLD 185 kuopos ruošiama popietė su vaišėmis. Bus pagerbti visi kuopos nariai, kuriems šiemet sukanka 80 metų, ir Jono Grybo parodytas naujas, mums dar nematytas iš Lietuvos filmas apie buvusio pabėgelio žurnalisto Vyt. Alseikos sugrįžimą į Lietuvą. Pradžia 2 val. po pietų.

LLD 2-rosApskrities konferencija

Gegužės 26 d., 10 val. ryto, įvyks LLD Antros Apskrities konferencija Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Prašome visas kuopas išrinkti delegatus.

A. RAINIENĖ
Sekretorė

Sveikina su Gegužės Pirmąja

Nuoširdžiai sveikinu Tave Jevute ir visus mielus draugus laisviečius Gegužės Švenčių proga, linkime geros sveikatos ir daug laimės darbe ir gyvenime.

Jūsų,
FELIKSAS BIELIAUSKAS

Padėka

Po sunkios operacijos šešias savaites išgulėjau ligoninėje. Dabar jau sugrįžau į namus. Mano sveikata jau biskį gerėja. Galiu nors po stubą pavaikščioti. Mane prižiūri mano vyras.

Dėkui Lazauskam ir Budrioniams, taipgi Ventams už laiškus ir gražias kortas. Gavau jų šimtus ir dar vis daugiau ateina. Aš to nesitikėjau. Visiems didelis ačiū.

DAME MONKOFSKY
Crown Point, N. Y.

An invitation

On Saturday, May 11, 1974 at 8 P. M., the Ukrainian Dnipro Dancers will present their annual Slavic Folk Dance Festival in the Tishman Auditorium of the New York University Law School, 40 Washington Square South (near MacDougal Street) in Manhattan.

The Dnipro Dancers, a multi-national group of young people from New York, is affiliated with the Ukrainian-American League. The Dance Group has been in existence for over 40 years and has been commended for the authentic and professional quality of their programs, some of which have been performed at Carnegie Hall, Town Hall, Alice Tully Hall, Cooper Union, and Damrosh Park.

Tickets for the concert are $3.00 and may be ordered by telephone (866-2772) or by sending a self-addressed stamped envelope to DNIPRO, Apt. 8-A, 66 West 94th Street, New York City 10025.

AMERICAN-UKRAINIAN LEAGUE

Iš Moterų Klubo susirinkimo

Šilta pavasariška balandžio 17-oji diena paskatino Moterų Klubo nares gausiai atsilankyti į mėnesinį susirinkimą, kurį pravedė Nastė Buknienė.

Pradžioje žodį tarė pirmininkė Ieva Mizarienė apie neseniai mirusią Klubo narę Margaretą Kavaliauskaitę-Cowl, aktyvią kovotoją už Amerikos darbo žmonių geresnę ateitį. Atsistojimu buvo pagerbtas jos atminimas.

Į Klubą įsirašė 3 naujos narės, įteikdamos po $5. Jos palieka amžinomis narėmis. Tai Stella Diržuvaitienė, Ona Keraminienė ir Julė Andriulienė. O į LDLD skyrių įsirašė Teresė Simas. Ilgametė narė Natalija Iešmantienė taip pat įteikė $5 ir pasilieka amžina nare.

Jau penkios savaitės, kai serga Margaret Kovaliūnienė. Linkime jai susveikti ir atsilankyti į sekantį susirinkimą.

Nutarta pasveikinti "Vilnies" suvažiavimą su $50. Taip pat nepamirštame ir lietuviškos spaudos Pietų Amerikoje. Prieš keletą mėnesių atgal Moterų Klubas pasiuntė Urugvajaus "Darbui" stambią auką, o dabar nutarta pasiųsti Argentinos laikraščiui "Vagai" $50.

Gauta aukų nuo šių narių: K. Čaikauskienė - $5, O. K. - $5, T. Simas - $2 ir Fr. Mažilienė - $2. I. Danilevičienė įteikė dovaną. Klubas širdingai visoms dėkoja.

Po susirinkimo, prie puošnaus stalo, nares pavaišino Ona Babarskienė. Šį mėnesį sukako 3 mėnesiai, kai gimė jos antroji anūkėlė Juliana. Sveikiname draugus Babarskus ir linkime daug džiaugsmo, stebint augant gražiąsias dukraites.

Babarskų dukra Irena ir žentas Steven Trivers gyvena Kalamazoo, Mich. kur jau antri metai kai veda nuosavą radio stotį WQLR. Tačiau nuotolis nesudarė Onai Babarskienei kliūčių ten nuvykti pas dukrą ir sulaukti mažytės Julianos.

Sekantis susirinkimas įvyks gegužės 15 dieną, po kurio turėsime pora mėnesių pertrauką - atostogas.

Prie vaišių žadėjo prisidėti Ona Kazlauskienė ir dar kitos narės. Bravo, draugės!

H. F.

Artūro Petrikos nuotrauka iš Tarptautinės Moters Dienos minėjimo Waterburyje. Iš kairės į dešinę - Ieva Mizarienė, M. Svinkūnienė ir K. Petrikienė. Jos visos trys kalbėjo tame pobūvyje.

Mirė du taurūs laisviečiai

Gavome pranešimą, kad Floridoje mirė buvęs veikėjas Juozas Stanelis. Juozas jau seniai nesijautė gerai.

O New Jersey valstijoje mirė Kazimieras Anuškis, kuris dažnai lankydavo mūsų parengimus ir New Yorke.

Skaudus laisviečių gretoms nuostolis. Mūsų nuoširdžiausia užuojauta mirusiųjų artimiesiems.

Gegužės pirmosios demonstracija

Trečiadienį, gegužės 1 visi keliai veda į Tarptautinės Darbininkų Dienos demonstraciją Union Square, New Yorke. Demonstracija prasidės 4:30 val. popiet ir tęsis iki 7 val. vakaro. Demonstracijos rengėjai kviečia darbo žmones susirinkti į celebraciją, kurioje visi bendrai pasisakysime prieš Izraelio agresiją ir karą Vidurio Rytuose, prieš imperialistinius siekius, prieš aukštas maisto kainas, infliacijos kilimą ir t. t. Svarbu visiems dalyvauti.

Prez. Nixonas paskelbė geg. 1 - "Loyalty Day" kapitalizmui, o ne darbininkams. Tai lai jis vienas ir žygiuoja, o mes savo demonstracijoje pasisakysime už Nixono impyčinimą.